

Ανάλυση των βασικών διαστάσεων και αρχών της Ατζέντας 21

Της Στέλλας Αδαμοπούλου

Μεταπτυχιακή εργασία που υποβάλλεται στο καθηγητικό σώμα για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Διοίκηση Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Παν/μίου Πελοποννήσου στην κατεύθυνση «Μάνατζμεντ Αθλητικών Οργανισμών & Επιχειρήσεων».

**Σπάρτη
2022**

Εγκεκριμένο από το καθηγητικό σώμα:

Επιβλέπων: Ουρανία Βρόντου, Αναπλ. Καθηγήτρια

2^ο Μέλος: Δουβής Ιωάννης, Καθηγητής

3^ο Μέλος: Κριεμάδης Αθανάσιος, Καθηγητής

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 18 (Λόγοι και διαδικασία διαγραφής από το ΠΜΣ) του Κανονισμού Λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, δηλώνω υπεύθυνα ότι για τη συγγραφή της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής μου Εργασίας (ΜΔΕ) δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από εφημερίδα ή περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Ημερομηνία: 13/02/2022

Η Δηλούσα
Στέλλα Αδαμοπούλου
(Υπογραφή)

Copyright © Στέλλα Αδαμοπούλου, 2022

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΑΦΙΕΡΩΣΗ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά την κ. Βρόντου Ουρανία για την αμέριστη βοήθεια και υποστήριξη κατά την διάρκεια της διαδικασίας εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, και όχι μόνο, καθώς και την οικογένειά μου για την εμπιστοσύνη και την υπομονή που έδειξε κατά την διάρκεια αυτής της έρευνας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στέλλα Αδαμοπούλου: Ανάλυση των βασικών διαστάσεων και αρχών της Ατζέντας 21

(Με την επίβλεψη της Βρόντου Ουρανίας, Αναπλ. Καθηγήτριας)

Στην παρούσα έρευνα αναλύθηκαν οι ορισμοί της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και του προγράμματος της Ατζέντας 21. Βασικός στόχος της έρευνας ήταν η ενδοσκόπηση και ο σχολιασμός των κεφαλαίων της Ατζέντας 21. Το θέμα ερευνήθηκε μέσω πρωτογενών και δευτερογενών εγγράφων από τους αρμόδιους διεθνείς φορείς.

Λέξεις κλειδιά: *Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, Ατζέντα 21, Βιώσιμη ανάπτυξη*

ABSTRACT

Stella Adamopoulou: Analysis on the chapters and core principles of Agenda 21

(With the supervision of Ourania Vrontou, Assoc. Professor)

The present study analyzed the definitions of the International Olympic Committee, the United Nations and the Agenda 21. The main aim of the research was to introspect and comment on the chapters of the Agenda 21. The issue was investigated through primary and secondary documents by international bodies.

Keywords: *International Olympic Committee, United Nations, Agenda 21, Sustainable development*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ABSTRACT	6
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	7
I. Εισαγωγή	9
1.1 Θεωρητικό Υπόβαθρο	9
1.2 Διατύπωση του προβλήματος	9
1.3 Σκοπός της έρευνας	9
1.4 Η σημασία της έρευνας	10
1.5 Ερευνητικές υποθέσεις	10
1.6 Λειτουργικοί Ορισμοί	10
1.7 Προϋποθέσεις και Περιορισμοί	11
II. Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή, Ολυμπιακό Κίνημα και Ατζέντα 21	12
2.1 Εισαγωγή κεφαλαίου	12
2.2 Ιστορία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (το φαινόμενο του Ολυμπιακού Κινήματος)	12
2.2.1 Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή	12
2.2.2 Ολυμπιακό Κίνημα	14
2.2.3 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών	16
2.2.4 Ατζέντα 21 η Ιστορία και η ανάγκη δημιουργία της	17
2.4 Περίληψη και συμπεράσματα	19
III. Μεθοδολογία	20
3.1 Τρόπος αναζήτησης και επιλογή της επιστημονικής βιβλιογραφίας	20
3.2 Επιλογή ποιοτικής έρευνας	20
3.3 Μέθοδοι συλλογής δεδομένων	22
3.3.1 Ανάλυση πρωτογενών πηγών	22
3.3.2 Ανάλυση δευτερευουσών πηγών	23
IV. Η ανάλυση των αρχών της Ατζέντας 21	24
4.4 Περιεχόμενο και Δομή της Ατζέντας 21	24
4.4.1 Ενότητα πρώτη: Οικονομικές και Κοινωνικές Διαστάσεις	25
4.4.2 Ενότητα δεύτερη: Διατήρηση και Διαχείριση των Πόρων με σκοπό την ανάπτυξη	28
4.4.3 Ενότητα τρίτη: Ενδυνάμωση των κοινωνικών ομάδων	37
4.4.4 Ενότητα τέταρτη: Μέσα εφαρμογής	44

V. Συμπεράσματα-Προτάσεις

53

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

54

I. Εισαγωγή

1.1 Θεωρητικό Υπόβαθρο

Αμέσως μετά την δημιουργία της, η Ατζέντα 21 δέχθηκε διθυραμβικές κριτικές από πολλούς επιστήμονες. Γενικότερα, η Ατζέντα 21 είναι αναγκαίο για την καλύτερη κατανόηση, και ερμηνεία της, να συνδυαστεί με έννοιες και ορισμούς όπως είναι η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή, το Ολυμπιακό Κίνημα, ο Ολυμπισμός, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, και η βιώσιμη ανάπτυξη. Έτσι, οι παραπάνω έννοιες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της Ατζέντας 21, λόγω του περιεχομένου και της σημασίας τους.

1.2 Διατύπωση του προβλήματος

Ένας από τους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα προς εξέταση είναι η ανάγκη ενδοσκόπησης και ανάλυσης του περιεχομένου της Ατζέντας 21. Η παρούσα έρευνα θεωρήθηκε χρονικά επιτεύξιμη, ενώ το πεδίο της είναι εκτενές και μπορεί να ερευνηθεί, με κάποιους περιορισμούς. Παράλληλα η παρούσα έρευνα, έχει ως σκοπό να συνεισφέρει στην συμπλήρωση και κριτική, των κενών που εμφανίζονται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία. Επιπλέον, μπορεί να βοηθήσει πρακτικά τους εκάστοτε ιδιωτικούς, και δημόσιους φορείς, ώστε να αναπτύξουν βελτιωμένες προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος, και των κενών ερευνητικών σημείων.

1.3 Σκοπός της έρευνας

Σε πρώτο στάδιο, σκοπός της έρευνας είναι να εξηγήσει τον τους στόχους και την σημασία της ύπαρξης της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, του Ολυμπιακού Κινήματος και του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και κυρίως να ενδοσκοπήσει στα βασικά σημεία της Ατζέντας 21, περιγράφοντας και αναλύοντάς τα. Για να καταλήξουμε στα απαραίτητα συμπεράσματα, επιλέχθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης δευτερευουσών πηγών. Παράλληλα τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, απευθύνονται στους επιστήμονες του αθλητισμού, των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών σπουδών, που έχουν σαν πεδίο ενδιαφέροντος και δράσης, όλες τις εκφάνσεις των τριών πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης, συνολικά ή επί μέρους.

1.4 Η σημασία της έρευνας

Η σημασία της παρούσας έρευνας έγκειται στην ανάγκη αξιολόγησης και κριτικής του περιεχομένου της Ατζέντας 21. Ως αντικείμενο ανάλυσης επιλέχθηκε η Ατζέντα 21 καθώς αποτελεί ένα πρόγραμμα κομβικής σημασίας για την ευημερία της ανθρωπότητας και των ζωντανών οργανισμών του πλανήτη. Η πρωτοτυπία της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι μετά από την ανάλυση του περιεχομένου των κεφαλαίων της Ατζέντας 21, παραθέτονται οι προκλήσεις, ή οι προβληματισμοί, που εμποδίζουν την ομαλή επίτευξη των στόχων της Ατζέντας 21 παγκοσμίως.

1.5 Ερευνητικές υποθέσεις

Οι ερευνητικές υποθέσεις που προκύπτουν είναι τρεις και έχουν ως εξής:

α) Κατά πόσο είναι επαρκείς οι υπάρχουσες πρακτικές για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης,

β) Κατά πόσο επεξηγηματικές και σαφείς είναι οι υπάρχουσες πρακτικές και εφαρμογές για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης και,

γ) Πόσο ωφέλιμες είναι οι υπάρχουσες πρακτικές και εφαρμογές για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης

Οι παραπάνω ερευνητικές υποθέσεις δημιουργήθηκαν ώστε να μπορέσει να γίνει η σύνδεσή τους με τους ορισμούς που θα κατατεθούν, ενώ σαν σύνολο θα βοηθήσουν στην εξαγωγή των συμπερασμάτων.

1.6 Λειτουργικοί Ορισμοί

Η έρευνα ξεκινά με το εισαγωγικό κομμάτι, στο οποίο αναφέρονται οι σκοποί και η σημασία της μελέτης του θέματος, έπειτα αναλύονται τα επιμέρους στοιχεία της. Η έρευνα αποτελείται από πέντε κεφάλαια στο σύνολό της. Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί το εισαγωγικό κομμάτι της έρευνας, το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στην μελέτη των βασικών ορισμών που θα μας χρειαστούν στην έρευνα, οι οποίοι είναι: η βιώσιμη ανάπτυξη, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή, το κίνημα του Ολυμπισμού και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών. Ακόμα το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την μεθοδολογία που θα ακολουθήσουμε, το τέταρτο

είναι η ανάλυση των ενοτήτων και των κεφαλαίων της Ατζέντας 21 και το πέμπτο κεφάλαιο αφορά στα συμπεράσματα και της προτάσεις της έρευνας.

1.7 Προϋποθέσεις και Περιορισμοί

Για την ορθότερη διεξαγωγή της έρευνας, κρίθηκε ως απαραίτητη η επεξήγηση των βασικών εννοιών - ορισμών που σχετίζονται με την παρούσα μελέτη, ενώ παράλληλα είναι αναγκαίος ο ορισμός των περιορισμών της έρευνας. Οι περιορισμοί της παρούσας έρευνας αφορούν στην μεθοδολογία της. Παρότι κρίθηκαν ως κατάλληλότερες μέθοδοι η ανάλυση πρωτευουσών πηγών και δευτεροπηγών πηγών, η επιλογή αυτή οδηγεί σε κάποιους περιορισμούς, που αφορούν στην έλλειψη ποσοτικής έρευνας.

II. Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή, Ολυμπιακό Κίνημα και Ατζέντα 21

2.1 Εισαγωγή κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστεί η ιστορία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής καθώς και το φαινόμενο του Ολυμπισμού, του Ολυμπιακού Κινήματος και του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η ιστορία της δημιουργίας της Ατζέντα 21. Το παρόν κεφάλαιο είναι αυτό που θα δώσει τις βάσεις για την καλύτερη κατανόηση των προβληματισμών της έρευνας.

2.2 Ιστορία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (το φαινόμενο του Ολυμπιακού Κινήματος)

2.2.1 Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή

Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) ιδρύθηκε στο Παρίσι στις 23 Ιουνίου του 1894, ως ένας μη κυβερνητικός - μη κερδοσκοπικός οργανισμός. Η ίδρυσή της πραγματοποιήθηκε από τον Δημήτριο Βικέλα, Έλληνα λόγιο, ποιητή και πεζογράφο και τον Πιερ ντε Κουμπερτέν, Γάλλο παιδαγωγό και ιστορικό. Αποστολή της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής ήταν η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων και η μετάδοση του πνεύματος του Ολυμπισμού. Πρώτος πρόεδρος της ΔΟΕ ορίστηκε ο Δημήτριος Βικέλας.

Σκοπός της ΔΟΕ ήταν, και συνεχίζει να είναι, η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ όλων των εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών, των διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών, αθλητών, οργανωτικών επιτροπών Ολυμπιακών Αγώνων, χορηγών και οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών, διασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο την διάδοση των Ολυμπιακών Ιδεωδών σε όλο τον κόσμο. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστεί πως τα ιδεώδη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής είναι ταυτόχρονα και ιδεώδη των Ηνωμένων Εθνών. Η δομή της εκτελεστικής επιτροπής της ΔΟΕ περιλαμβάνει τον Πρόεδρο, τέσσερις αντιπροέδρους και άλλα δέκα μέλη. Τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, χωρίς καμία εξαίρεση, εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία και σκοπός της εκτελεστικής επιτροπής είναι να αναλάβει την διαχείριση της ΔΟΕ, και των θεμάτων που προκύπτουν. Η εκλογή των μελών, γίνεται από την σύνοδο. Η σύνοδος, είναι ουσιαστικά η Γενική Συνέλευση της ΔΟΕ, το ανώτατο όργανο εξουσίας και λήψης αποφάσεών της. Όλες οι αποφάσεις της είναι οριστικές, ενώ η σύνοδος πραγματοποιείται μία φορά το χρόνο, εκτός των εκτάκτων συνόδων, οι οποίες συγκαλούνται σε ειδικές περιπτώσεις.(Olympic Charter, 2015).

Σήμερα η ΔΟΕ, είναι το διοικητικό όργανο 206 εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και διαθέτει 105 μέλη, ενώ όπως ορίζουν οι κανονισμοί του Ολυμπιακού Χάρτη, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 115 μέλη. Πιο συγκεκριμένα σχετικά με την οργανωτική δομή της ΔΟΕ, έως 70 μέλη της μπορούν να είναι άτομα, που δεν σχετίζονται με τις θέσεις που κατέχουν, 15 μέλη πρέπει να είναι εκπρόσωποι αθλητών, 15 να είναι εκπρόσωποι διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών και 15 μέλη να ανήκουν σε Εθνικές Ολυμπιακών Επιτροπές ή Εθνικές Ολυμπιακές Ενώσεις. Σχετικά με την θητεία των μελών της ΔΟΕ, ορίζεται ως αορίστου χρόνου με ηλικιακό όριο τα 70 έτη. Οι επιμέρους στόχοι της ΔΟΕ αφορούν στην ενθάρρυνση και υποστήριξη της ηθικής συμπεριφορά στον αθλητισμό, καθώς και την εκπαίδευση της νεολαίας μέσω του αθλητισμού και την αφιέρωση των προσπαθειών της ώστε να διασφαλίσει ότι στον αθλητισμό επικρατεί το πνεύμα του ευ αγωνίζεσθαι και η απαγόρευση της βίας. Πιο ειδικά οι στόχοι της ΔΟΕ είναι:

- ✓ η ενθάρρυνση και η υποστήριξη της οργάνωσης, της ανάπτυξης και του συντονισμού αθλητικών αγώνων και διοργανώσεων
- ✓ η εξασφάλιση του τακτικού εορτασμού των Ολυμπιακών Αγώνων
- ✓ η συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς και φορείς και τις αρμόδιες αρχές στην προσπάθειά τους να τεθεί ο αθλητισμός στην υπηρεσία της ανθρωπότητας και να προωθηθεί η παγκόσμια ειρήνη
- ✓ η ανάληψη δράσεων για την ενίσχυση της ενότητας του Ολυμπιακού Κινήματος και τη διασφάλιση της αυτονομίας του αθλητισμού
- ✓ οι απαραίτητες ενέργειες ενάντια σε κάθε μορφή διάκρισης που μπορεί να επηρεάζουν το Ολυμπιακό Κίνημα
- ✓ η ενθάρρυνση και η υποστήριξη της προώθησης των γυναικών στον αθλητισμό σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις δομές, με απώτερο σκοπό την ενθάρρυνση της ισότητας μεταξύ των ανδρών και των γυναικών
- ✓ ο ηγετικός ρόλος στη μάχη κατά του ντόπινγκ
- ✓ η ενθάρρυνση και η υποστήριξη των κατάλληλων μέτρων που σχετίζονται με την ιατρική περίθαλψη και την υγεία των αθλητών
- ✓ η μάχη ενάντια σε οποιαδήποτε πολιτική ή εμπορική κατάχρηση κατά του αθλητισμού και των αθλητών
- ✓ η ενθάρρυνση και η υποστήριξη των προσπαθειών των αθλητικών οργανώσεων και των δημόσιων αρχών για να εξασφαλίσουν το κοινωνικό και επαγγελματικό μέλλον των αθλητών

- ✓ η ενθάρρυνση και η υποστήριξη της ανάπτυξης του αθλητισμού για όλους (μαζικός αθλητισμός)

Οι βασικές αρχές και οι σκοποί της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής καταγράφονται στον Ολυμπιακό Χάρτη, ο οποίος θεωρείται η βάση του Ολυμπιακού Κινήματος.

2.2.2 Ολυμπιακό Κίνημα

Το Ολυμπιακό κίνημα έκανε την εμφάνισή του στον παγκόσμιο χάρτη του αθλητισμού τον 20^ο αιώνα. Το Ολυμπιακό Κίνημα, εκπροσωπήθηκε, όπως ήταν φυσικό, από τον φορέα που τον δημιούργησε, δηλαδή από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή. Το Ολυμπιακό Κίνημα ουσιαστικά υποστήριξε τις ιδέες του αναβιωτή των Ολυμπιακών Αγώνων, Πιέρ Ντε Κουμπερτέν. Περισσότερο αναλυτικά, ο ίδιος ο Κουμπερτέν είχε την πεποίθηση πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα αθλητικό δρώμενο, το οποίο έχει την δύναμη να ενώσει όλους τους νέους, από κάθε γωνιά του κόσμου. Ακόμα, πίστευε πως οι νέοι μέσα από τη εμπειρία που θα βίωναν από τους αγώνες, θα αποκτήσουν αμοιβαία κατανόηση, θα αποδέχονταν την διαφορετικότητα και θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σαν μεμονωμένες οντότητες. Ο βασικός τους στόχος, θα έπρεπε να είναι η ανάπτυξη της ευγενούς άμιλλας, η οποία με την σειρά της θα οδηγούσε στην αριστεία ή στην ανάπτυξη της αυτοβελτίωσης και αυτοπραγμάτωσης. Ουσιαστικά, θεωρούσε πως ο απόλυτος στόχος θα ήταν η απόλυτη ισορροπία του σώματος και του πνεύματος. Οι ιδέες στις οποίες πίστευε, και ταυτόχρονα πρόσβευε ο Κουμπερτέν ήταν υπέρ της ειρήνης, της ενότητας όλων των λαών της Γης και της εξάλειψης της κοινωνίας από τον ρατσισμό (Smith, 2004). Οι στόχοι του Ολυμπιακού Κινήματος είναι να συμβάλει στην δημιουργία ενός ειρηνικού και καλύτερου κόσμου, για όλους τους ανθρώπους. Αυτό θέλει να το πετύχει με το να εκπαιδεύσει τη νεολαία μέσω του αθλητισμού ο οποίος ασκείται σύμφωνα με τον Ολυμπισμό και τις αξίες του.

Η οργάνωση, οι δράσεις και η λειτουργία του Ολυμπιακού Κινήματος, διέπεται από τον Ολυμπιακό Χάρτη, ο οποίος είναι ουσιαστικά η κωδικοποίηση των θεμελιωδών αρχών και των κανονισμών του Ολυμπισμού που έχουν εγκριθεί από την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή. Ο Ολυμπιακός Χάρτης, είναι αυτός που θέτει τις προϋποθέσεις για τον εορτασμό των Ολυμπιακών Αγώνων και εξυπηρετεί τρεις κύριους σκοπούς:

- α) ορίζει τις Θεμελιώδεις Αρχές και τις του Ολυμπισμού.
- β) αποτελεί το καταστατικό για τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή.

γ) ορίζει τα κύρια αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις των οργάνων του Ολυμπιακού Κινήματος, δηλαδή της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, των Διεθνών Ομοσπονδιών, των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και των Οργανωτικών Επιτροπών των Ολυμπιακών Αγώνων (Olympic Charter, 1983). Ακόμα, οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες των νεότερων χρόνων εορτάστηκαν στην Αθήνα, Ελλάδα, το 1896. Το 1914, υιοθετήθηκε το σύμβολο της Ολυμπιακής σημαίας που παρουσίασε ο Pierre de Coubertin στο Συνέδριο του Παρισιού.

Συνεχίζοντας την ανάλυση των στοιχείων του Ολυμπιακού Κινήματος, πρέπει να γίνει αναφορά και στο σύμβολο του Ολυμπιακού Κινήματος, το οποίο δεν είναι άλλο από τους Ολυμπιακούς δακτυλίους. Οι Ολυμπιακοί δακτύλιοι παρουσιάστηκαν δημόσια για πρώτη φορά το 1913. Σύμφωνα με τον Ολυμπιακό Χάρτη: «Το Ολυμπιακό σύμβολο αποτελείται από πέντε πλεγμένους δακτυλίους ίσων διαστάσεων (οι Ολυμπιακοί δακτύλιοι), που χρησιμοποιούνται μόνοι τους, σε ένα ή σε πέντε διαφορετικά χρώματα. Όταν χρησιμοποιείται στην πεντάχρωμη έκδοσή του, αυτά τα χρώματα θα είναι, από αριστερά προς τα δεξιά, μπλε, κίτρινο, μαύρο, πράσινο και κόκκινο. Οι δακτύλιοι συμπλέκονται από αριστερά προς τα δεξιά. οι μπλε, μαύροι και κόκκινοι δακτύλιοι βρίσκονται στο επάνω μέρος, οι κίτρινοι και πράσινοι δακτύλιοι στο κάτω μέρος.» (Ολυμπιακός Χάρτης, Κανόνας 8). Οι πέντε δακτύλιοι, αντιπροσωπεύουν την ένωση των πέντε ηπείρων και τη συνάντηση των αθλητών από όλο τον κόσμο στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Ολυμπισμός

Ο Ολυμπισμός σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής αποτελεί μια φιλοσοφία ζωής η οποία περιλαμβάνει την ισότιμη ανάπτυξη του πνεύματος και του σώματος. Η σύμπτυξη του αθλητισμού με το πολιτισμό, αλλά και την εκπαίδευση, συγκροτεί την δημιουργία ενός τρόπου ζωής ο οποίος βασίζεται στη χαρά και στα επιτεύγματα, στις εκπαιδευτικές αξίες του καλού παραδείγματος, στην κοινωνικής ευθύνης και στον σεβασμού των βασικών αρχών της ηθικής της παγκόσμιας ύπαρξης (IOC, 2021).

Ο Ολυμπισμός εμπερικλείει τρεις βασικές αξίες οι οποίες είναι η αριστεία, ο σεβασμός και η φιλία. Στόχος του Ολυμπισμού, είναι να θέσει τον αθλητισμό στην υπηρεσία της ανθρωπότητας, με σκοπό την προώθηση της ειρήνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Σχετικά με το Ολυμπιακό Ιδεώδες, ο πρώην γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Μπούτρος Γκάλι (1999), είχε αναφέρει σχετικά πως «Το ολυμπιακό ιδεώδες είναι ένας ύμνος στην ανεκτικότητα, στην κατανόηση μεταξύ των όντων και των πολιτισμών. Το ολυμπιακό

ιδεώδες καλεί στον ανταγωνισμό μέσα σε κλίμα σεβασμού προς τον άλλον. Με τον τρόπο του, ο ολυμπισμός είναι μια σχολή της δημοκρατίας. Με άλλα λόγια υπάρχει ένας φυσικός δεσμός ανάμεσα στην ηθική των Ολυμπιακών Αγώνων και στις θεμελιώδεις αρχές του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών» (Σάμαρανκ, 2005). « Ο σκοπός του Ολυμπισμού είναι να θέσει παντού τον Αθλητισμό στην υπηρεσία της αρμονικής ανάπτυξης του ανθρώπου, ενθαρρύνοντας την δημιουργία μιας ειρηνικής κοινωνίας, η οποία ενδιαφέρεται για την διατήρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας». Οι Αξίες του Ολυμπισμού κινούνται γύρω από δύο βασικούς πυλώνες: Το «Ευ Αγωνίζεσθαι» και την «Ευγενή Άμιλλα».Ο πρώτος άξονας εμπερικλείει τις αξίες της εντιμότητας, του σεβασμού, των κανόνων διεξαγωγής των αγώνων, της ισότητας, της δικαιοσύνης και του σεβασμού των συναθλητών, ενώ ο δεύτερος άξονας εμπερικλείει τις αξίες της αριστείας, του ευγενικού συναγωνισμού ανάμεσα στα άτομα και στα κράτη, την τάση για διάκριση και υπεροχή του ατόμου, χωρίς την ύπαρξη αντιπαλότητας (ΥΕΠΘ, 2002).

2.2.3 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Για να καταλάβουμε τον λόγο ύπαρξης του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, θα πρέπει να αναφερθούμε πρώτα στη πρώτη Διεθνή Διάσκεψη για την Ειρήνη η οποία έλαβε χώρα το 1899, στη Χάγη. Στόχος της ήταν η επεξεργασία των μεθόδων και πρακτικών για την ειρηνική επίλυση των κρίσεων, την πρόληψη των πολέμων και την κωδικοποίηση των κανόνων του πολέμου. Προάγγελος της δημιουργίας των Ηνωμένων Εθνών ήταν η Κοινωνία των Εθνών, Η Κοινωνία των Εθνών είχε σαν έτος ίδρυσης το 1919 στο πλαίσιο της Συνθήκης των Βερσαλλιών και είχε στόχο «την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και την επίτευξη της ειρήνης και της ασφάλειας» (unric.org).

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) ιδρύθηκε στις 24 Οκτωβρίου 1945 από 51 χώρες και η ίδρυσή του γιορτάζεται κάθε χρόνο την ίδια ημερομηνία. Το όνομα “Ηνωμένα Έθνη” ακούστηκε πρώτη φορά στη “Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών” την 1η Ιανουαρίου 1942 και είχε επινοηθεί κάποια χρόνια πριν από τον Φραγκλίνο Ρούσβελτ. Σήμερα, ο ΟΗΕ απαριθμεί 193 κράτη-μέλη. Ακόμα, στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών υπάρχουν έξι επίσημες γλώσσες: αγγλική, αραβική, γαλλική, ισπανική, κινεζική και ρωσική. Η ευρωπαϊκή έδρα του ΟΗΕ βρίσκεται στο Παλάτι των Εθνών στη Γενεύη της Ελβετίας. Συνεχίζοντας, με το να γίνει ένα κράτος μέλος του ΟΗΕ σημαίνει πως αποδέχεται τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τον χάρτη του ΟΗΕ. Στον χάρτη του ΟΗΕ επίσης αναγράφονται και οι τέσσερις βασικοί στόχοι του ΟΗΕ οι οποίοι είναι:

- η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας
- η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των εθνών
- η συνεργασία των κρατών-μελών για την επίλυση των διεθνών προβλημάτων
- η προώθηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η εναρμόνιση

των δράσεων των κρατών-μελών

Συνοπτικά, ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, επηρεάζουν την καθημερινότητα δισεκατομμυρίων ανθρώπων στον πλανήτη καθώς το φάσμα των δράσεών του εκτεταμένο και συνεχίζει να επεκτείνεται διαρκώς ανάλογα τις καταστάσεις. Ουσιαστικά, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών ασχολείται με δράσεις όπως η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η αντιμετώπιση ανθρωπιστικών καταστροφών, η διαχείριση κρίσεων, η υπογραφή παγκόσμιων συμφωνιών, η προστασία του περιβάλλοντος και προγράμματα επισιτιστικής βοήθειας. Το εύρος δράσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών επεκτείνεται διαρκώς, με στόχο να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά κάθε νέα πρόκληση που εμφανίζεται (π.χ. εξάπλωση επιδημιών). Παρότι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών δεν έχει νομοθετικό χαρακτήρα, παρέχει τα μέσα και για την διαμόρφωση πολιτικών θεμάτων και την διαχείριση κρίσεων (unpic.org). Το έμβλημα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, εγκρίθηκε επίσημα στις 7 Δεκεμβρίου 1946 και αναπαριστά τον παγκόσμιο χάρτη του κόσμου, το οποίο έχει ως επίκεντρο τον Βόρειο Πόλο. Ο χάρτης περιβάλλεται από κλαδιά ελιάς, το χρώμα του είναι χρυσό και οι υδάτινες περιοχές αναπαρίστανται με λευκό χρώμα και περιλαμβάνει πέντε ομόκεντρους κύκλους. Ουσιαστικά, τα κλαδιά της ελιάς συμβολίζουν την ειρήνη και ο παγκόσμιος χάρτης, την ευθύνη που έχει ο ΟΗΕ να πετύχει τους σκοπούς του.

2.2.4 Ατζέντα 21 η Ιστορία και η ανάγκη δημιουργία της

Η Ατζέντα 21 είναι ένα πρόγραμμα δράσης για τα σημαντικότερα προβλήματα που ταλανίζουν τον πλανήτη μας. Η Ατζέντα 21 εγκρίθηκε στις 3-14 Ιουνίου του 1992 στο Ρίο Ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας, στην σύνοδο κορυφής της Γης. Την έγκρισή της δεσμεύτηκαν περισσότερες από 178 κυβερνήσεις από όλο τον κόσμο. (UN, 1992).

Σε παγκόσμιο επίπεδο, μπορεί να αναγνωριστεί ως στρατηγική που εφαρμόζεται σε τοπικό επίπεδο, αλλά περιλαμβάνει τομείς ολόκληρων χωρών. Ουσιαστικά η Ατζέντα 21 είναι η δέσμευση για βελτίωση του περιβάλλοντος, της κοινωνίας, της οικονομίας και του πολιτισμού.

Σύμφωνα με τον Pál Schmitt, πρώην Αντιπρόεδρο της ΔΟΕ, η Ατζέντα 21 αφορά στην δέσμευση του Ολυμπιακού Κινήματος για την προστασία του περιβάλλοντος και της

βιώσιμης ανάπτυξης. Ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης που υιοθετήθηκε ήταν ο ορισμός της Επιτροπής Brundtland, κατά τον οποίο η βιώσιμη ανάπτυξη είναι «η ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες» (Brundtland, 1987). Στόχοι της Ατζέντας 21, είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου όσων ανθρώπων το έχουν ανάγκη, η καλύτερη διαχείριση και προστασία του οικοσυστήματος και η μελλοντική ευημερία για όλους τους ανθρώπους, σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Βιώσιμη ανάπτυξη

Για την καλύτερη κατανόηση της έρευνας μας, είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν μερικοί ορισμοί της έννοιας, αλλά και του περιεχομένου, της βιώσιμης ανάπτυξης. Αρχικά, στην Έκθεση Brundtland, προσδιορίστηκαν οι 3 πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης οι οποίοι είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η κοινωνική ισότητα και η κυκλική οικονομία (Brundtland Report, 1987). Ακόμα η βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται και ως «η ανάγκη να εξασφαλιστεί μια καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους, τώρα και στο μέλλον, με δίκαιο και ισότιμο τρόπο, ενώ ζούμε μέσα στα όρια της υποστήριξης των οικοσυστημάτων». (Agyeman et al, 2003). Επίσης, σύμφωνα με τις δηλώσεις του Diesendorf: «Η βιώσιμη ανάπτυξη περιλαμβάνει τύπους οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που προστατεύουν και ενισχύουν το φυσικό περιβάλλον και την κοινωνική ισότητα» (Diesendorf, 2011), ενώ ο Epstein (2008), υποστήριξε εννέα αρχές της βιωσιμότητας ως ηθική, διακυβέρνηση, διαφάνεια, επιχειρηματικές σχέσεις, οικονομική απόδοση, κοινοτική συμμετοχή και οικονομική ανάπτυξη, αξία προϊόντων και υπηρεσιών, πρακτικές απασχόλησης και προστασία του περιβάλλοντος (Epstein, 2008).

Πολλοί επιστήμονες διατύπωσαν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τον αριθμό των κεντρικών πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως οι Helne και Hirvilammi (2015), οι οποίοι αναφέρθηκαν στην πολιτική, την οικονομία, την οικολογία και την εταιρική διακυβέρνηση μαζί με την επιστημονική έρευνα και τη λήψη αποφάσεων σαν πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης (Helne & Hirvilammi, 2015), ενώ άλλοι κοινοί πυλώνες, που έχουν αναφερθεί περιλαμβάνουν πνευματικές, τεχνικές, δικαστικές ή ηθικές πτυχές (Mabee et al, 2020). Για τις ανάγκες της έρευνας αυτής θα επικεντρωθούμε όμως στους τρεις κεντρικούς πυλώνες όπως αποδόθηκαν από την Έκθεση Brundtland, το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία.

2.4 Περίληψη και συμπεράσματα

Το παρόν κεφάλαιο είχε ως σκοπό να αποδώσει τους ορισμούς της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και των επιμέρους στοιχείων τους. Το κεφάλαιο 2 ουσιαστικά προετοιμάζει τα βασικά εργαλεία της έρευνας, θέτοντας υπό εξέταση τα κύρια στοιχεία της, αναλύοντας και εξηγώντας τα.

III. Μεθοδολογία

3.1 Τρόπος αναζήτησης και επιλογή της επιστημονικής βιβλιογραφίας

Οι πηγές οι οποίες συλλέχθηκαν και μελετήθηκαν για την παρούσα έρευνα εντοπίστηκαν σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και σε επίσημες ιστοσελίδες οργανισμών στο διαδίκτυο. Η επιλογή βασίστηκε στην χρονολογία συγγραφής και στην επιστημονική εγκυρότητα των συγγραφέων-αρθρογράφων. Ακόμα για την συγγραφή της παρούσας μελέτης χρησιμοποιήθηκαν ως πηγές και πρωτότυπα αρχεία και έγγραφα τα οποία δεν είχαν υποστεί καμία επεξεργασία και ήταν αναγκαίο να διερευνηθούν.

3.2 Επιλογή ποιοτικής έρευνας

Για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης, επιλέχθηκε σαν κατάλληλη μέθοδος έρευνας η ποιοτική έρευνα. Ο βασικός σκοπός της ποιοτικής έρευνας, σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2003), είναι «η περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία και κατανόηση κοινωνικών φαινομένων απαντώντας κυρίως στα ερωτήματα πώς και γιατί, ερωτήματα που απασχολούν τη συγκεκριμένη έρευνα» (Ιωσηφίδης, 2003). Ο ίδιος, δύο χρόνια πριν είχε αναφέρει πως η θεωρητική αφετηρία και το υπόβαθρο της ποιοτικής μεθοδολογίας διαδραματίζουν το βασικότερο ρόλο στον ερευνητικό σχεδιασμό, στην επιλογή των ερευνητικών και μεθοδολογικών εργαλείων, στην διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων και γενικότερα στην σύνδεση θεωρίας και πράξης (Ιωσηφίδης, 2001).

Επιπλέον σχετικά με την ποιοτική έρευνα, οι Strauss & Corbin (1990) υποστήριξαν πως η ποιοτική έρευνα είναι «η διαδικασία μιας μη μαθηματικής ερμηνείας των δεδομένων, με σκοπό να ανακαλύψουμε έννοιες και σχέσεις μέσα σε αυτά, οι οποίες στη συνέχεια θα οργανωθούν σε ένα θεωρητικό ερμηνευτικό σχήμα» (Strauss & Corbin, 1990). Επιπρόσθετα, κατά την Willig (2001) η ποιοτική έρευνα στοχεύει στο νόημα, στον τρόπο δηλαδή που οι ίδιοι οι άνθρωποι βιώνουν τα γεγονότα. Συνεχίζοντας, σύμφωνα με τους Denzin και Lincoln (1994): η ποιοτική έρευνα είναι μια μέθοδος με πολλά επίπεδα η οποία εμπεριέχει μια ερμηνευτική, νατουραλιστική προσέγγιση για κάθε ένα από τα αντικείμενα που μελετά (Denzin & Lincoln, 1994),

Σχετικά με τον ερευνητή της ποιοτικής έρευνας, κατά τον Eisner (1991), σκοποί του είναι η ερμηνεία των δεδομένων που έχουν συλλεχθεί και η ανάδειξη των τελικών συμπερασμάτων, μέσω των παρατηρήσεων. Αναφέρει πως το κείμενο πρέπει να αποκωδικοποιείται γιατί είναι γραμμένο από ανθρώπους για ανθρώπους και όχι από μηχανές

για αυτό πρέπει στην ποιοτική έρευνα ό,τι μελετάμε να ενδοσκοπείται μέσω κριτικής σκέψης (Eisner, 1991), ενώ όπως συμπληρώνει, τα αποτελέσματα μιας έρευνας αποτελούν την αρχή από μια σειρά ποιοτικών και ποσοτικών μεθοδολογικών προσπαθειών, καθώς τα θέματα προς μελέτη και ανάλυση που προκύπτουν δεν σταματούν να υφίστανται και τα αποτελέσματά τους θέτουν συνεχείς προβληματισμούς στους ερευνητές. Συνεχίζοντας, σύμφωνα με τις Madill, Jordan, και Shirley (2000) τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται στην ποσοτική έρευνα, όπως είναι για παράδειγμα η εγκυρότητα και η αξιοπιστία, είναι κατάλληλα για την αξιολόγηση της ποιοτικής μεθόδου μόνο σε περίπτωση που η σχετική έρευνα διεξάγεται σύμφωνα με το πλαίσιο της ρεαλιστικής προσέγγισης. Αυτό σημαίνει πως η έρευνα είναι απαραίτητο να αξιολογείται με “λογικά” κριτήρια. Για αυτό το λόγο οι ποιοτικοί ερευνητές οφείλουν να παρουσιάζουν και να προκαθορίζουν με ξεκάθαρο τρόπο την επιστημολογική τους θέση, να διεξάγουν την έρευνα με τρόπο που να συμφωνεί με τη θέση τους και να παρουσιάζουν τη μελέτη τους έτσι ώστε να επιτρέπεται η ανάλογη αξιολόγησή της.

Επιπρόσθετα, ένα σημαντικό στοιχείο στην ποιοτική έρευνα είναι πως η κατεύθυνση της υπόθεσης στην προκύπτει μέσα από την ερευνητική διαδικασία, δεν υπάρχει πρώτα κάποια υπόθεση όπως συμβαίνει στην ποσοτική έρευνα. Γενικότερα, η υπόθεση στην ποιοτική έρευνα ακολουθεί την επαγωγική οδό σε αντίθεση με την ποσοτική που ακολουθεί την παραγωγική (Madill, Jordan, & Shirley, 2000). Ένα ακόμα στοιχείο για τον ρόλο του ερευνητή στην ποιοτική έρευνα είναι πως αποτελεί το ‘πρωταρχικό εργαλείο’ της έρευνας, τόσο στη συλλογή των δεδομένων όσο και στην ανάλυσή τους. Ο ερευνητής ουσιαστικά Αλληλεπιδρά με το περιβάλλον της έρευνας και η ευαισθησία και οι αντιλήψεις του επηρεάζουν άμεσα την έρευνα, αυτό σημαίνει πως ανάλογα με τον ερευνητή μπορεί να αλλάξει και το αποτέλεσμα της έρευνας (Thomas & Nelson, 2001).

Ακόμα, σύμφωνα με τον Hammersley (1995), «η ποιοτική έρευνα αποτελεί μια εναλλακτική μορφή έρευνας σε σχέση με την ποσοτική έρευνα των κοινωνικών επιστημών» (Hammersley, 1995). Επιπρόσθετα, κατά τους Mclean, Jensen & Hurd(2007), στην ποιοτική έρευνα ο ερευνητής δημιουργεί μια εικόνα που είναι ολιστική. Αυτό σημαίνει πως αναλύει τις λέξεις, περιγράφει με λεπτομέρειες τις θέσεις των πηγών πληροφορίας, διεξάγει τη μελέτη συνήθως στο φυσικό χώρο της έρευνας και κατανοεί την κατάσταση του προβλήματος (Mclean, Jensen & Hurd, 2007). Συνεχίζοντας, όπως επισημαίνεται από τον Mantzouka (2004), η ποιοτική έρευνα αφορά στην επιδίωξη του ερευνητή για εξερεύνηση και εις βάθος κατανόηση των υποκειμενικών αντιλήψεων και εμπειριών των προσώπων αναφορικά με κάποιο συγκεκριμένο φαινόμενο ή κατάσταση. Με αυτό τον τρόπο, δημιουργείται μια πιο

άρτια και επεξεργασμένη γνώση, η οποία εσωκλείει μια πιο ολιστική και βαθιά ερμηνεία για τους συμμετέχοντες στην έρευνα και το περιβάλλον τους σε σχέση με το φαινόμενο της έρευνας (Mantzoukas, 2004).

3.3 Μέθοδοι συλλογής δεδομένων

Στην παρούσα μελέτη θα χρησιμοποιήσουμε παραπάνω από μια μέθοδο συλλογής. Η τεχνική αυτή ονομάζεται triangulation. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιείται η μέθοδος της ανάλυσης πρωτογενών πηγών και ανάλυση δευτερογενών πηγών.

3.3.1 Ανάλυση πρωτογενών πηγών

Όπως αναφέρει ο Woodley (2016), υπάρχουν δύο τύποι ερευνητικών πηγών: η πρωτογενής και η δευτεροβάθμια (Woodley, 2016). Αρχικά, με τον όρο πρωτογενείς πηγές πληροφόρησης εννοούμε τα πρωτότυπα δημοσιεύματα. Είναι ουσιαστικά τα αρχικά δημοσιεύματα ή επίσημα έγγραφα που περιγράφουν γεγονότα ή αναφέρουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας. Ονομάζονται πρωτογενή γιατί ακριβώς παρέχουν πρωτογενή πληροφόρηση. Επιπρόσθετα, το περιεχόμενο τους βασίζεται αποκλειστικά στο συγγραφέα ή στους συγγραφείς και τα στοιχεία τους δεν έχουν υποστεί καμία απολύτως επεξεργασία ούτε έχουν αξιολογηθεί. Για την ακρίβεια, οι πρωτογενείς πηγές αποτελούν πρωτότυπο υλικό χωρίς να έχει φιλτραριστεί με οποιοδήποτε τρόπο. Οι πρωτογενείς πηγές μπορεί να αποτελούν εκθέσεις, πρωτότυπα γεγονότα, δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων εμπειρικών παρατηρήσεων και μελετών και γενικότερα οποιοδήποτε αντικείμενο μπορεί να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω έρευνα και μελέτη. Ακόμα, οι κυβερνητικοί φορείς και οι εθνικοί ή διεθνείς οργανισμοί παράγουν μεγάλο αριθμό πληροφοριών που θεωρούνται πρωτογενείς πηγές (Μπώκος, 2001)

Ακόμα σύμφωνα με την Penn Libraries, οι πρωτογενείς πηγές πληροφόρησης προσφέρουν πληροφόρηση, στην αρχική της μορφή, χωρίς επεξεργασία ή αξιολόγηση (Penn Libraries, 2013). Σχετικά με τις πρωτογενείς πηγές, όπως αναφέρει η Sproull, Τα δεδομένα από ανθρώπινες πηγές υπόκεινται σε πολλούς τύπους παραμόρφωσης λόγω παραγόντων όπως η επιλεκτική ανάκληση, οι επιλεκτικές αντιλήψεις και η σκόπιμη ή μη σκόπιμη παράλειψη ή προσθήκη πληροφοριών. Συνεπώς, τα δεδομένα από πρωτογενείς πηγές δεν είναι απαραίτητα ακριβή δεδομένα, παρόλο που προέρχονται από πρώτες πηγές" (Sproull, 1988). Τα κύρια χαρακτηριστικά μιας πρωτεύουσας πηγής, σύμφωνα με την ίδια είναι: "(1) [B] παρουσία κατά τη διάρκεια της εμπειρίας, του γεγονότος ή του χρόνου και (2) κατά

συνέπεια να είναι κοντά στο χρόνο με τα δεδομένα. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα δεδομένα από πρωτογενείς πηγές είναι πάντα τα καλύτερα δεδομένα (Sproull, 1988).

3.3.2 Ανάλυση δευτερευουσών πηγών

Στην μέθοδο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, όπως ανέφερε ο Καμπίτσης (2004), περιλαμβάνεται και η ανάλυση των δευτερευουσών πηγών. Κατά την βιβλιογραφική ανασκόπηση, πρώτα συλλέγονται οι διάφορες πληροφορίες και έπειτα μελετούνται. Οι πληροφορίες αυτές, βρίσκονται σε ήδη υπάρχουσες πηγές. Ο ερευνητής της βιβλιογραφικής ανασκόπησης δευτερευουσών πηγών, μελετά τις ήδη δημοσιευμένες εργασίες, έχοντας ως σκοπό να καταλήξει σε ένα συμπέρασμα με το να μελετήσει και να αναλογιστεί τις διάφορες απόψεις των συγγραφέων σχετικά με το θέμα που μελετά (Καμπίτσης, 2004). Επιπλέον, τα αποτελέσματά της ανάλυσης των δευτερευουσών πηγών, μπορεί να αφορούν πιο παλιές έρευνες και μελέτες. Έτσι είναι πολύ σημαντική η επιλογή βιβλιογραφίας (π.χ. άρθρα, συγγράμματα κτλ.) ειδικά όταν η χρονολογία της συγγραφής τους είναι πρόσφατη. Με τον τρόπο αυτό, συμπληρώνει δεν θα επαναλαμβάνουμε πορίσματα παλαιότερων μελετών (Καμπίτσης, 2004). Συνεχίζοντας, η δευτερεύουσα πηγή αποτελεί τροποποιημένη πληροφορία της αρχικής πηγής. Πιο συγκεκριμένα, ο ρόλος των δευτερευουσών πηγών είναι να περιγράφουν, να αναλύουν, να αξιολογούν και να σχολιάζουν τις πρωτογενείς πηγές. Η ανάλυση δευτερευουσών πηγών δίνει στον ερευνητή τη δυνατότητα να αναλύσει πολλές πηγές μέχρι να οδηγηθεί σε ένα συμπέρασμα. Επιπρόσθετα οι τύποι δευτερογενούς ανάλυσης είναι δύο. Είναι η ανάλυση αρχείων και η ανάλυση περιεχομένων.(Καμπίτσης, 2004). Σύμφωνα με τον Katz (1987), οι δευτερογενείς πηγές, παρέχουν πληροφορίες για τις πρωτογενείς πηγές ή για αρχικές πληροφορίες που έχουν τροποποιηθεί. (Katz, 1987).

IV. Η ανάλυση των αρχών της Ατζέντας 21

4.4 Περιεχόμενο και Δομή της Ατζέντας 21

Γενικότερα, η Ατζέντα 21 προσδιορίζει τα πιεστικά προβλήματα της σημερινής εποχής. Συνοπτικά κάποια από τα κύρια προβλήματα αυτά είναι η φτώχεια, η πείνα, οι αρρώστιες, ο αναλφαβητισμός και η διατάραξη του φυσικού οικοσυστήματος. Στόχος της Ατζέντας 21, είναι να προετοιμάσει τον κόσμο για τις προκλήσεις που θα υπάρξουν στο μέλλον και πιθανώς θα επηρεάσουν τις επόμενες γενιές. Η Ατζέντα 21, είναι μια καθολική συναίνεση, ένα πρόγραμμα και ταυτόχρονα μια πολιτική δέσμευση υψηλού επιπέδου για την ανάπτυξη και συνεργασία όσων συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό. Επιπρόσθετα, για την επιτυχημένη - ή όχι- εφαρμογή της ευθύνονται κυρίως οι κυβερνήσεις. Οι Διεθνείς, οι περιφερειακές και οι άλλες οργανώσεις καλούνται επίσης να συμβάλλουν στην προσπάθεια αυτή. Επίσης, ενθαρρύνεται η ενεργή συμμετοχή των ΜΚΟ και άλλων ομάδων καθώς και η ευρύτερη συμμετοχή του κοινού. Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις στόχοι οι οποίοι ορίζονται στην Ατζέντα 21 είναι η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη και η οικονομική ισορροπία, οι τρεις πυλώνες δηλαδή της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Ατζέντα 21 περιλαμβάνει 40 κεφάλαια στους οποίους αναπτύσσονται 4 βασικές κατηγορίες-ενότητες. Η πρώτη ενότητα αφορά τις οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις και περιέχει 7 κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο της Ατζέντας 21 αφορά τον πρόλογο για το τι θα επακολουθήσει, είναι ένα κεφάλαιο το οποίο δεν περιλαμβάνεται σε κάποια ενότητα, είναι ένα εισαγωγικό κεφάλαιο. Η δεύτερη ενότητα σχετίζεται με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και αφορά πιο συγκεκριμένα την διατήρηση και διαχείριση των πόρων. Η ενότητα αυτή συμπεριλαμβάνει 13 κεφάλαια. Συνεχίζοντας, η τρίτη ενότητα, αφορά στην προστασία συγκεκριμένων ομάδων και σε αυτή περιλαμβάνονται 9 κεφάλαια, ενώ η τέταρτη και τελευταία ενότητα σχετίζεται με την εφαρμογή των πρακτικών της Ατζέντας 21 και περιλαμβάνει 7 κεφάλαια.

Ο τρόπος με τον οποίο είναι δομημένα τα κεφάλαια, και κατ'επέκταση όλη η Ατζέντα 21 είναι συγκεκριμένος. Αυτό σημαίνει πως κάθε κεφάλαιο διαθέτει έναν μοναδικό τίτλο, κάτω από τον μοναδικό τίτλο, αναγράφεται το περιεχόμενο του κεφαλαίου με αναλυτικό τρόπο. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η περιοχή του προγράμματος, τα αντικείμενα του προγράμματος καθώς και οι απαραίτητες δράσεις που πρέπει να ολοκληρωθούν. Συμπληρωματικά, αναφέρονται τα μέσα υλοποίησης των δράσεων, ενώ κάθε κεφάλαιο, περιέχει κάποια υποκεφάλαια.

4.4.1 Ενότητα πρώτη: Οικονομικές και Κοινωνικές Διαστάσεις

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η πρώτη ενότητα της Ατζέντας 21 αφορά τις οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις. Αρχίζοντας, το δεύτερο κεφάλαιο των οικονομικών και κοινωνικών διαστάσεων, έχει την ονομασία “Διεθνής συνεργασία για την επιτάχυνση της βιώσιμης ανάπτυξη σε αναπτυγμένες χώρες και σχετικές εσωτερικές πολιτικές”. Στο κεφάλαιο αυτό, αναφέρεται η ανάγκη μιας νέας παγκόσμιας συνεργασίας ώστε να ανταποκριθούν οι κυβερνήσεις στις προκλήσεις της σύμπτυξης του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται επίσης αναφορά στην βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι τέσσερις περιοχές του προγράμματος είναι α) η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω του εμπορίου, β) η αμοιβαία βάση υποστήριξης του εμπορίου και του περιβάλλοντος, γ) η παροχή επαρκών οικονομικών πόρων στις αναπτυσσόμενες χώρες, δ) η ενθάρρυνση των οικονομικών πολιτικών που συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη. Ένας από τους βασικούς στόχους του συγκεκριμένου προγράμματος, είναι η απελευθέρωση του εμπορίου. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στην απελευθέρωση των αναπτυσσόμενων χωρών, προς το δικό τους συμφέρον. Αφορά ουσιαστικά στις πρακτικές που πρέπει να ληφθούν για ίσες εμπορικές ευκαιρίες προς όλες τις χώρες καθώς και στην βοήθεια που είναι απαραίτητο να λάβουν οι χώρες αυτές. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται επιπλέον λόγος για την ανακούφιση των αναπτυσσόμενων χωρών από τα χρέη. Πιο αναλυτικά, αναφέρεται πως υπάρχουν χώρες με δισεκατομμύρια δολάρια χρέη κάθε χρόνο τα οποία αδυνατούν να πληρώσουν, άρα πρέπει να προστατευτούν (UNEP, 2011). Οι κύριες προκλήσεις και συγκρούσεις που εντοπίστηκαν σχετικά με την απελευθέρωση του εμπορίου για τις αναπτυσσόμενες χώρες ήταν οι γεωργικές επιδοτήσεις, καθώς πολλές χώρες θεωρήθηκε πως αντιστέκονται στο άνοιγμα του εμπορίου στην προσπάθειά τους να προστατεύσουν τις οικονομίες τους από τα φθηνά προϊόντα που προκύπτουν από τις γεωργικές επιδοτήσεις του δίνονται, η αμφισβήτηση των υποθέσεων για την απελευθέρωση του εμπορίου, οι συγκρούσεις μεταξύ του περιβάλλοντος και του εμπορίου και τέλος η διαφθορά, η οποία πολλές φορές θεωρείται δεδομένη στις αναπτυσσόμενες χώρες (Acemoglu & Verdier, 2000).

Συνεχίζοντας, το 3ο κεφάλαιο αφορά στην καταπολέμηση της φτώχειας. Στην Ατζέντα 21 αναγνωρίζεται ότι η φτώχεια αποτελεί «κοινή ευθύνη όλων των χωρών». Όπως ορίζεται εδώ, η φτώχεια δεν είναι να έχεις πολύ χαμηλό εισόδημα, αλλά σχετίζεται με τους όρους της πείνας, του υποσιτισμού, του αναλφαριθμισμού, της έλλειψης πόσιμου νερού, την έλλειψη της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, τις κοινωνικές διακρίσεις, την σωματική ανασφάλεια και τον πολιτικό αποκλεισμό (Chronic Poverty Research Centre, 2009). Όπως

αναφέρεται στο κεφάλαιο 3, η καταπολέμηση της φτώχειας, συνεπάγεται την ενδυνάμωση των ανθρώπων που την βιώνουν. Για να εκτελεστεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα, προτείνεται να δημιουργηθούν διεθνείς συνεργασίες και να ενδυναμωθούν οι τοπικές κοινωνίες. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται δράσεις για την μείωση των ποσοστών ανεργίας, την ενδυνάμωση των γυναικών, την εξάλειψη του αναλφαβητισμού και την εξάλειψη της βρεφικής και παιδική θνησιμότητας. Οι προκλήσεις που αφορούν στην καταπολέμηση της φτώχειας, σχετίζονται με την παγκόσμια οικονομική κρίση, την άνιση κατανομή των πόρων και στην παγκοσμιοποίηση. Το πιο κρίσιμο σημείο στην καταπολέμηση της φτώχειας τονίζεται πως είναι η διασφάλιση της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών, να αποκτήσουν την θέση των “διαχειριστών” ώστε να πάρουν τις καλύτερες αποφάσεις για το μέλλον τους.

Το κεφάλαιο 4 που ακολουθεί, έχει ως θέμα την αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων. Αναφέρεται ξεκάθαρα πως η παραγωγή και η κατανάλωση συμβάλλουν στην παγκόσμια περιβαλλοντική υποβάθμιση. Τονίζεται πως “αν και τα πρότυπα κατανάλωσης είναι πολύ υψηλά σε ορισμένα μέρη του κόσμου, οι βασικές καταναλωτικές ανάγκες ενός μεγάλου τμήματος της ανθρωπότητας δεν ικανοποιούνται”. Το κεφάλαιο 4 επικεντρώνεται σε δύο βασικούς τομείς του προγράμματος:

(α) εστίαση σε μη βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης

(β) ανάπτυξη εθνικών πολιτικών και στρατηγικές για την ενθάρρυνση των αλλαγών σε μη βιώσιμα καταναλωτικά πρότυπα

Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, προτείνονται σαν μέσα για την προώθηση της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης η αλλαγή στην αγορά και τιμολόγηση των προϊόντων, οι ετικέτες προέλευσης, οι κατάλληλοι κανονισμοί λειτουργίας, τα σωστά εργαλεία μέτρησης και οι τεχνολογικές καινοτομίες. Ενώ, σαν προβληματισμοί και κίνδυνοι για την επίτευξη του προγράμματος αυτού θεωρούνται η παγκοσμιοποίηση, οι αυξανόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών και οι κρατικές επιδοτήσεις για την προώθηση μη βιώσιμων καταναλωτικών προτύπων.

Το 5ο Κεφάλαιο αφορά στην δημογραφική δυναμική και στην βιωσιμότητα. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αναγνωρίζεται πως η αύξηση του πληθυσμού είναι πιθανό να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, όπως είναι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, επηρεάζοντας παράλληλα τους ανθρώπινους πληθυσμούς, ιδιαίτερα αυτούς που εξαρτώνται άμεσα από τους φυσικούς πόρους για τη διαβίωσή τους. Κύριοι στόχοι του προγράμματος αφορούν τις παγκόσμιες τάσεις του πληθυσμού, για παράδειγμα το η πεποίθηση ότι για κάθε 100 άτομα που θα γεννιούνται, τα 97 θα ζουν στις αναπτυσσόμενες χώρες (Zlotnik, 2005) και η αξιοποίηση της δημογραφικής γνώσης για την βιώσιμη

ανάπτυξη. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο τίθεται ουσιαστικά το θέμα της άνισης δημογραφικής κατανομής του πληθυσμού, το οποίο φυσικά επιφέρει προβλήματα και τονίζει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισοροπίες παγκοσμίως. Κάποιες από τις κύριες προκλήσεις που εντοπίζονται εδώ, αφορούν στις καταναλωτικές συνήθειες των πληθυσμών, την έλλειψη ορθών δημογραφικών στοιχείων, την μετανάστευση καθώς και την αστική πυκνότητα.

Στη συνέχεια, το 6ο κεφάλαιο ασχολείται με το θέμα της προστασίας και της προαγωγής της ανθρώπινης υγείας. Όπως αναφέρεται επακριβώς, «η σύνδεση των υγειονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών βελτιώσεων απαιτεί διατομεακές προσπάθειες» (Agenda 21, 1992). Οι κύριοι τομείς του προγράμματος αυτού, αφορούν την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, τις μεταδοτικές ασθένειες και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους που υποβαθμίζουν την ανθρώπινη υγεία. Το βασικό ζήτημα στο κεφάλαιο 6 είναι η ανάγκη διεθνούς συνεργασίας και εθνικών σχεδίων υγείας. Οι κρισιμότερες προκλήσεις για την επίτευξη του στόχου, αφορούν στις ανισότητες των συστημάτων υγείας (ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς), η γραφειοκρατία στα θέματα υγείας, οι περιβαλλοντικοί παράγοντες των μεταδοτικών ασθενειών, η ελονοσία και το AIDS, η περιβαλλοντική υποβάθμιση που βλάπτει την υγεία, και η έντονη αστικοποίηση η οποία ομοίως υποβαθμίζει την υγεία των ανθρώπων.

Το κεφάλαιο 7, ασχολείται με την προώθηση των βιώσιμων συνθηκών διαβίωσης. Αν και ο βασικός πυλώνας του κεφαλαίου 7 δεν είναι μόνο το αστικό περιβάλλον, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε αυτό, θέλοντας προφανώς να τονιστεί η αστική ανάπτυξη μέσω του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού. Οι περιοχές του συγκεκριμένου προγράμματος αφορούν στην παροχή επαρκών καταφυγίων για όλους, την βελτίωση των οικισμών και της στέγασης, την χωρητικότητα των κτιρίων, τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό των υποδομών και της παροχής υπηρεσιών και την μείωση των κινδύνων από καταστροφές. Οι προκλήσεις που εντοπίστηκαν για την υλοποίηση του προγράμματος αυτού, ήταν η κακή διαχείριση και ο κακός προγραμματισμός, οι παρατυπίες (η παραμέληση των διαδικασιών), η έλλειψη βασικών υπηρεσιών, η εμπορευματοποίηση των κατοικιών και ο τομέας των μεταφορών. Ο βασικός προβληματισμός στο συγκεκριμένο σημείο της Ατζέντας 21, ήταν η έντονη αστικοποίηση, καθώς όσο ο πληθυσμός της Γης αυξάνεται, εγκαταλείπει τις αγροτικές περιοχές και μετατοπίζεται στα μεγάλα αστικά κέντρα (Sheng, 2002).

Συνεχίζοντας, το τελευταίο κεφάλαιο της πρώτης ενότητας, είναι το κεφάλαιο 8 το οποίο σχετίζεται με την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης στην λήψη αποφάσεων. Το κεφάλαιο 8 εστιάζει σε τέσσερις τομείς:

- Στην ενσωμάτωση του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης στα επίπεδα πολιτικής, σχεδιασμού και διαχείρισης

- Στην παροχή μιας αποτελεσματικής δομής νομικού και ρυθμιστικού χαρακτήρα
- Στην αποτελεσματική χρήση των οικονομικών πόρων
- Στην δημιουργία συστημάτων οικονομικής και περιβαλλοντικής λογιστικής

Οι βασικότεροι προβληματισμοί σχετικά με την επίτευξη των στόχων του κεφαλαίου 8 ήταν τα αδύναμα νομοθετικά πλαίσια, οι προκλήσεις της χωρητικότητας, οι οικονομικές και περιβαλλοντικές εντάσεις, οι περιβαλλοντικές ζημίες και οι περιορισμοί της κεφαλαιοποίησης και του εμπορίου.

4.4.2 Ενότητα δεύτερη: Διατήρηση και Διαχείριση των Πόρων με σκοπό την ανάπτυξη

Αρχίζοντας με την ανάλυση της δεύτερης ενότητας της Ατζέντας 21, είναι απαραίτητο να επισημάνουμε πως ο όρος «φιλικό προς το περιβάλλον» στο κεφάλαιο αυτό, μεταφράζεται ως ασφαλής προς το περιβάλλον, ειδικά όταν εφαρμόζεται συνδυαστικά με τους όρους: «πηγές ενέργειας», «ενεργειακού εφοδιασμού», «ενεργειακά συστήματα» και «τεχνολογία».

Το κεφάλαιο 9 αφορά στην προστασία της ατμόσφαιρας. Στο κομμάτι αυτό, αναφέρεται πως για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης καθίσταται απαραίτητη η βελτίωση της επιστημονικής βάσης για τη λήψη αποφάσεων. Ένας από τους βασικότερους αυτής της περιοχής του προγράμματος είναι να βελτιωθεί η κατανόηση των διαδικασιών που επηρεάζουν - και επηρεάζονται - από την ατμόσφαιρα της Γης σε παγκόσμιο, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο βασικότερο όμως στόχος του κεφαλαίου 9 αφορά στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων για την ατμόσφαιρα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την προώθηση πολιτικών και προγραμμάτων, για την αύξηση της συμβολής των φιλικών προς το περιβάλλον και ταυτόχρονα οικονομικά αποδοτικών ενεργειακών συστημάτων, ιδίως των νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, μέσω λιγότερων ρυπογόνων πόρων και μιας πιο αποτελεσματικής παραγωγής ενέργειας, μεταφοράς, διανομής και χρήσης.

Στη συνέχεια, το κεφάλαιο 10, αφορά στην ολοκληρωμένη προσέγγιση του σχεδιασμού και της διαχείρισης των πόρων της γης. Σαν φυσικοί πόροι εννοούνται στο κεφάλαιο αυτό:

- τα εδάφη
- τα ανόργανα άλατα

- το νερό
- τους ζωντανούς οργανισμούς της γης

Το κεφάλαιο 10 αφορά ουσιαστικά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την διαχείριση των δραστηριοτήτων που αφορούν την χρήση της γης και των φυσικών πόρων της. Γίνεται λόγος για μια απαραίτητη αναδιοργάνωση όπου θεωρείται σημαντική, η οποία θα περιλαμβάνει την ενίσχυση της δομής της λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, σχεδιασμών και διαδικασιών και των μεθόδων διαχείρισης που υφίστανται ήδη και θεωρείται πως μπορούν να βοηθήσουν στη θέσπιση μιας ολοκληρωμένης τακτικής που σχετίζεται με τα θέματα του κεφαλαίου. Ο βασικός στόχος του κεφαλαίου είναι η διευκόλυνση της κατανομής των φυσικών πόρων, με σκοπό την επίτευξη των μέγιστων οφελών και τη προώθηση της μετάβασης σε μια βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαχείριση των πόρων. Τονίζεται, πως για την επίτευξη του σκοπού αυτού, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα. Οι προστατευόμενες περιοχές, τα ιδιωτικά δικαιώματα ιδιοκτησίας, τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών και κοινοτήτων και άλλων τοπικών κοινοτήτων και ο οικονομικός ρόλος των γυναικών στον τομέα της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης, μεταξύ άλλων, είναι θέματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Για την εφαρμογή του προγράμματος καθίστανται απαραίτητα:

- ✓ η ανάπτυξη υποστηρικτικών πολιτικών και μέσων πολιτικής
- ✓ η ενίσχυση των συστημάτων σχεδιασμού και διαχείρισης
- ✓ η προώθηση της εφαρμογής των κατάλληλων εργαλείων για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση
- ✓ η ευαισθητοποίηση
- ✓ η προώθηση της συμμετοχής του κοινού
- ✓ η ενίσχυση των συστημάτων πληροφοριών
- ✓ η ενίσχυση της επιστημονικής κατανόησης των συστήματος των πόρων της γης
- ✓ ο έλεγχος της έρευνας μέσω πιλοτικών προγραμμάτων
- ✓ η ενίσχυση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης
- ✓ η ενίσχυση των θεσμικών οργάνων

Στη συνέχεια, το 11ο κεφάλαιο αφορά την καταπολέμηση της αποψίλωσης. Πολλές αναπτυγμένες χώρες αντιμετωπίζουν ήδη τις επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και

των καταστροφών των δασών εξαιτίας πυρκαγιών. Τα μέτρα που απαιτούνται σε εθνικό επίπεδο για την αποφυγή αυτών των καταστροφών ορίστηκαν ως:

- η βελτίωση και εναρμόνιση της χάραξης πολιτικής
- ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός
- τα νομοθετικά μέτρα και μέσα
- τα σχέδια ανάπτυξης
- η συμμετοχή του κοινού, ιδιαίτερα των γυναικών και των αυτοχθόνων πληθυσμών
- η συμμετοχή της νεολαίας
- ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα, των τοπικών οργανώσεων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και συνεταιρισμών
- η ανάπτυξη των τεχνικών και επιστημονικών δεξιοτήτων και την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι στόχοι αυτής της περιοχής του προγράμματος περιλαμβάνουν:

- την ενίσχυση των δασών
- τη διατήρηση και την αειφόρο ανάπτυξη των δασών
- τη διασφάλιση αποτελεσματικής αειφόρας χρήσης και παραγωγής των δασών, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες
- την ενίσχυση των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων των εθνικών θεσμών.

Όπως τονίζεται σε αυτό το κεφάλαιο, τα δάση απειλούνται παγκοσμίως από την ανεξέλεγκτη υποβάθμιση τους και επηρεάζονται στενά από την αύξηση των ανθρώπινων αναγκών, τη γεωργική επέκταση καθώς και την επιζήμια διαχείρισή τους. Αναφέρεται πως η συντονισμένη δράση είναι απαραίτητη προκειμένου να αυξηθεί η αντίληψη των ανθρώπων για την αξία των δασών και τα οφέλη που αυτά παρέχουν. Η επιβίωση των δασών και η συνεχής συμβολή τους στην ανθρώπινη ευημερία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επιτυχία αυτής της προσπάθειας.

Στη συνέχεια, ενδοσκοπώντας στο κεφάλαιο 12, το οποίο αποβλέπει στη διαχείριση των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, στην καταπολέμηση της απερήμωσης και της ξηρασίας, ορίζεται πως ερμημοποίηση θεωρείται η υποβάθμιση της γης σε άνυδρες, ημι-άνυδρες και ξηρές υπό-υγρές περιοχές που προκύπτει από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κλιματικών αλλαγών και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Όπως τονίζεται, για την καταπολέμηση της απερήμωσης, θα πρέπει να ξεκινήσουν προληπτικά μέτρα σε περιοχές που δεν επηρεάζονται ακόμη, ή επηρεάζονται ελάχιστα, από

την ερημοποίηση. Τα προληπτικά αυτά μέτρα θα πρέπει να εφαρμοστούν για τη διατήρηση της παραγωγικότητας. Εδώ σαν μέτρο, καθίσταται απαραίτητη η μείωση των καυσίμων από ξύλο και η αντικατάστασή του από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι στόχοι αυτής της περιοχής του προγράμματος είναι:

- η δημιουργία κοινοτήτων και ποιμαντικών ομάδων για να αναλάβουν την ανάπτυξη και την διαχείριση των φυσικών τους πόρων με μια κοινωνικά δίκαιη και οικολογική βάση
- η βελτίωση των συστημάτων παραγωγής, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη παραγωγικότητα εντός των εγκεκριμένων προγραμμάτων για τη διατήρηση των εθνικών πόρων στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την ανάπτυξη της υπαίθρου
- η παροχή ευκαιριών για εναλλακτικές πηγές εισοδήματος ως βάση για τη μείωση της πίεσης για τους πόρους της γης, και ταυτόχρονα την παροχή πρόσθετων πηγών εσόδων, ιδίως για τους αγροτικούς πληθυσμούς, βελτιώνοντας έτσι το βιοτικό τους επίπεδο.

Σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες που πλήττονται από την ερήμωση, η βάση των φυσικών πόρων είναι η κύρια πηγή κατά την οποία πρέπει να στηριχθεί η αναπτυξιακή διαδικασία. Βέβαια, τα κοινωνικά συστήματα που αλληλεπιδρούν με τους φυσικούς κάνουν το πρόβλημα πολύ πιο περίπλοκο, απαιτώντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των πόρων της γης. Σίγουρα, τα σχέδια δράσης για την καταπολέμηση της ερημοποίησης και της ξηρασίας θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις πτυχές της διαχείρισης του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης. Αυτό συνεπάγεται την ανταλλαγή ευθυνών και την αμοιβαία συμμετοχή όλων.

Το κεφάλαιο 13 αφορά την διαχείριση των ευαίσθητων οικοσυστημάτων που σχετίζονται με τις ορεινές περιοχές. Τα όρη είναι μια σημαντική πηγή νερού, ενέργειας και βιοποικιλότητας καθώς και πηγή βασικών πόρων, όπως είναι τα μέταλλα, τα δασικά και τα γεωργικά προϊόντα. Τα ορεινά οικοσυστήματα είναι υψίστης σημασίας για την επιβίωσή, ωστόσο είναι και ταχέως μεταβαλλόμενα. Είναι επιρρεπή στην επιταχυνόμενη διάβρωση του εδάφους, στις κατολισθήσεις και στην γρήγορη απώλεια των βιοτόπων και της γενετικής ποικιλομορφίας. Ως εκ τούτου, η σωστή διαχείριση των ορεινών πόρων χρήζει άμεσης δράσης. Υπάρχει, ωστόσο, έλλειψη γνώσης των ορεινών οικοσυστημάτων. Η δημιουργία μιας παγκόσμιας βάσης δεδομένων είναι, επομένως κρίσιμης σημασίας για την έναρξη των προγραμμάτων που συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών οικοσυστημάτων, όπως αναφέρεται. Ταυτόχρονα, μια ολοκληρωμένη προσέγγιση είναι απαραίτητη για τη

διατήρηση, την αναβάθμιση και τη χρήση της βάσης των φυσικών πόρων της γης, του νερού, των φυτών, των ζώων και των ανθρώπινων πόρων. Επιπλέον, η προώθηση εναλλακτικών ευκαιριών για αύξηση του εισοδήματος, κυρίως μέσω της ανάπτυξης των προγραμμάτων απασχόλησης που αυξάνουν την παραγωγική βάση, θα έχουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου μεταξύ των μεγάλων αγροτικών πληθυσμών που ζουν στο ορεινό οικοσύστημα, όπως τονίζεται σε αυτό το κεφάλαιο της Ατζέντας 21.

Το κεφάλαιο 14 αφορά στην προώθηση της βιώσιμης γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης. Γίνεται λόγος για την ικανότητα των διαθέσιμων πόρων και τεχνολογιών να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του ολοένα και αυξανόμενου πληθυσμού, καθιστώντας την αβέβαιη. Ο κύριος στόχος είναι να αυξηθεί η παραγωγή τροφίμων με βιώσιμο τρόπο. Κάτι τέτοιο περιλαμβάνει εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, την αξιοποίηση των οικονομικών κινήτρων και την ανάπτυξη κατάλληλων και νέων τεχνολογιών, εξασφαλίζοντας σταθερές προμήθειες θρεπτικά επαρκών τροφών. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη διατήρηση και βελτίωση της ικανότητας των υψηλά δυναμικών γεωργικών εδαφών για να υποστηρίξουν την επέκταση του πληθυσμού. Ωστόσο, η διατήρηση και αποκατάσταση των φυσικών πόρων σε εδάφη χαμηλότερης δυναμικής, προκειμένου να διατηρηθεί μια βιώσιμη αναλογία μεταξύ ανθρώπου και γης είναι επίσης απαραίτητη, όπως σημειώνεται.

Τα κύρια εργαλεία για την επίτευξη του σκοπού αυτού, είναι η πολιτική και η αγροτική μεταρρύθμιση, η συμμετοχή, η διαφοροποίηση του εισοδήματος, της γης, η διατήρηση και η βελτίωση της διαχείρισης των εισροών. Απαραίτητη κρίνεται επίσης η ανάπτυξη ρεαλιστικών και επιχειρησιακών μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων σχεδίων και προγραμμάτων. Κατά συνέπεια, όλες οι χώρες του κόσμου πρέπει να αξιολογήσουν πλήρως τις επιπτώσεις των πολιτικών τους στον τομέα των τροφίμων και της γεωργίας. Για αυτό, πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα, σχέδια και μέτρα πολιτικής για την ενίσχυση της παραγωγής βιώσιμων τροφών. Τονίζεται ακόμα πως οι ακατάλληλες και ανεξέλεγκτες χρήσεις της γης είναι μια σημαντική αιτία της υποβάθμισης και της εξάντλησης των φυσικών πόρων, για αυτό είναι απαραίτητη η δημιουργία φορέων γεωργικού σχεδιασμού και ειδικών προγραμμάτων. Βέβαια, στο κεφάλαιο αυτό αναφέρεται πως η υποβάθμιση του εδάφους είναι το σημαντικότερο περιβαλλοντικό πρόβλημα παγκοσμίως. Η υποβάθμιση του εδάφους είναι σοβαρό ζήτημα διότι η παραγωγικότητα της γης μειώνεται μόνο όταν οι πληθυσμοί αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς και η ζήτηση για γη είναι αυξανόμενη, ώστε να παραχθούν περισσότερα τρόφιμα, ίνες και καύσιμα. Για αυτό θα πρέπει να εφαρμοστούν ολοκληρωμένες πολιτικές και προγράμματα που οδηγούν στην αποκατάσταση των υποβαθμισμένων εδαφών

και στη διατήρηση των περιοχών που κινδυνεύουν, καθώς και να βελτιωθεί ο γενικός σχεδιασμός.

Το 15ο κεφάλαιο αφορά την διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα βασικά αγαθά και υπηρεσίες του πλανήτη μας εξαρτώνται από την ποικιλία και την ποικιλομορφία των γονιδίων, των ειδών, των πληθυσμών και των οικοσυστημάτων, όπως σημειώνεται. Εδώ διαπιστώνεται πως η αυξανόμενη μείωση της βιοποικιλότητας είναι σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας και αποτελεί μια σοβαρή απειλή για την ανθρώπινη ανάπτυξη. Η επείγουσα δράση είναι απαραίτητη για τη διατήρηση των γονιδίων, των ειδών και των οικοσυστημάτων, με στόχο τη βιώσιμη διαχείριση, αλλά και τη χρήση των φυσικών πόρων. Οι ικανότητες για την αξιολόγηση, τη μελέτη, τη συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση της βιοποικιλότητας καθίσταται ζωτικής σημασίας να ενισχυθεί σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ενώ παράλληλα η συμμετοχή και η στήριξη των τοπικών κοινοτήτων είναι στοιχεία ουσιαστικής σημασίας για την επιτυχία μιας τέτοιας προσέγγισης, όπως προτείνεται.

Το 16ο κεφάλαιο αφορά την περιβαλλοντικά ορθή χρήση της βιοτεχνολογίας. Συγκεκριμένα στο κεφάλαιο αυτό σημειώνεται πως για να ανταποκριθούμε στις αυξανόμενες ανάγκες της κατανάλωσης του παγκόσμιου πληθυσμού, η πρόκληση δεν είναι μόνο να αυξηθεί η προσφορά τροφίμων, αλλά και να βελτιωθεί η διανομή των τροφίμων και ταυτόχρονα να αναπτυχθούν πιο βιώσιμα γεωργικά συστήματα.

Όπως τονίζεται, τα παραπάνω θα επιτευχθούν:

- με την αύξηση της χρήσης των ολοκληρωμένων παρασίτων
- την αξιολόγηση του γεωργικού δυναμικού
- την επέκταση των εφαρμογών της βιοτεχνολογίας στη δασοκομία
- την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των δασικών προϊόντων

Παγκοσμίως, ο υποσιτισμός, η φτώχεια, η έλλειψη της καλής ποιότητας του πόσιμου νερού και οι ανεπαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής προσθέτουν προβλήματα μεταδοτικών, αλλά και μη μεταδοτικών ασθενειών. Κατά συνέπεια, η υγεία και η ευημερία των ανθρώπων εκτίθενται. Φυσικό επόμενο, να χρειάζονται προγράμματα στήριξης για την καταπολέμηση μεταδοτικών ασθενειών, η δημιουργία ερευνητικών ομάδων και η προώθηση της γενικής καλής υγείας, όχι μόνο των ανθρώπων αλλά και όλων των ζωντανών οργανισμών. Αυτό συνεπάγεται πως υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη των διεθνώς συμφωνημένων αρχών για την αξιολόγηση του κινδύνου και τη διαχείριση όλων των πτυχών της βιοτεχνολογίας, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε εκείνες που αναπτύχθηκαν σε εθνικό

επίπεδο. Ο στόχος αυτής της περιοχής του προγράμματος είναι να εξασφαλιστεί η ασφάλεια στην ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας, η εφαρμογή, η ανταλλαγή και η μεταφορά μέσω διεθνών συμφωνιών, σχετικά με τις αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται για την αξιολόγηση του κινδύνου και της διαχείρισης της. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να προωθηθεί η ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας, να αναπτυχθούν κατάλληλες στρατηγικές και να δημιουργηθούν κατάλληλοι μηχανισμοί για την αξιολόγηση της ασφάλειας και των κινδύνων.

Το 17ο κεφάλαιο σχετίζεται με την προστασία των ωκεανών και όλων των θαλάσσιων ειδών, καθώς και την προστασία, την ανάπτυξη και την ορθολογική χρήση των θαλάσσιων πόρων. Το θαλάσσιο περιβάλλον είναι ένα ολοκληρωμένο σύνολο που αποτελεί κύρια συνιστώσα του παγκόσμιου συστήματος της υποστήριξης της ζωής, με ευκαιρίες για την βιώσιμη ανάπτυξη. Η υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος μπορεί να προκύψει από ένα ευρύ φάσμα πηγών, ακόμα και από την ξηρά, ενώ σημαντικό πρόβλημα εντοπίζεται και στην διάβρωση των ακτών και στη ναυτιλία. Για τον σκοπό αυτό κρίνεται απαραίτητο:

- να εφαρμοστούν πολιτικές προφύλαξης
- να ενσωματωθεί η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος νομοθετικά
- να αναπτυχθούν οικονομικά κίνητρα για την εφαρμογή τεχνολογιών
- να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των παράκτιων πληθυσμών.

Το θαλάσσιο περιβάλλον είναι ευάλωτο και ευαίσθητο στις κλιματικές αλλαγές. Η λογική χρήση και ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών, όλων των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων, καθώς και η διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, απαιτεί την ικανότητα να προσδιοριστεί η τρέχουσα κατάσταση των συστημάτων αυτών και να προβλεφθούν οι συνθήκες του μέλλοντος. Ακόμα, τα μικρά νησιωτικά αναπτυσσόμενα κράτη έχουν όλα τα περιβαλλοντικά προβλήματα και τις προκλήσεις της παράκτιας ζώνης συμπυκνωμένα σε μια περιορισμένη έκταση γης, έτσι απαραίτητο είναι να προωθηθεί η επιστημονική έρευνα και η συνεργασία για να μπορέσουν να μεταβούν στην εποχή της βιώσιμης ανάπτυξης

Ακόμα, το κεφάλαιο 18 αφορά στην προστασία της ποιότητας και παροχής των πόρων γλυκού νερού. Η παγκόσμια κλιματική αλλαγή, σε συνδυασμό με την ατμοσφαιρική ρύπανση, έχει αντίκτυπο στους υδάτινους πόρους, στην ποιότητα και στη διαθεσιμότητα τους. Ο γενικός στόχος είναι να βεβαιωθούμε ότι υπάρχει επαρκής εφοδιασμός, καλής ποιότητας νερού για το σύνολο του πληθυσμού του πλανήτη, καταπολεμώντας παράλληλα τις ασθένειες που σχετίζονται με το νερό. Ο βαθμός στον οποίο η ανάπτυξη των υδατικών πόρων συμβάλλει στην οικονομική παραγωγικότητα και στην κοινωνική ευημερία, συνήθως

δεν εκτιμάται, αν και όλες οι κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την προσφορά και την ποιότητα των γλυκών υδάτων. Καθώς ο πληθυσμός και οι οικονομικές δραστηριότητες αναπτύσσονται, πολλές χώρες γρήγορα φτάνουν στις συνθήκες της λειψυδρίας ή αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην οικονομική ανάπτυξη. Ο κυρίαρχος στόχος του προγράμματος είναι η ικανοποίηση των αναγκών για νερό σε παγκόσμια κλίμακα.

Συνεχίζοντας, το άρθρο 19 αφορά την περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των τοξικών χημικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης του διεθνούς λαθρεμπορίου τοξικών και επικίνδυνων προϊόντων. Δύο από τα μεγαλύτερα προβλήματα που εντοπίζονται, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, είναι:

(α) η έλλειψη επαρκών επιστημονικών πληροφοριών για την αξιολόγηση των κινδύνων και

(β) η έλλειψη πόρων για την αξιολόγηση των χημικών ουσιών

Η πραγματικότητα είναι πως η χημική μόλυνση βλάπτει σοβαρά την ανθρώπινη υγεία, αλλά και το περιβάλλον, για αυτό είναι απαραίτητη η σωστή αξιολόγησή της καθώς και να παραχθούν κατευθυντήριες γραμμές για τον αποδεκτό αριθμό των τοξικών χημικών ουσιών. Εντοπίζονται συχνά εναλλακτικές λύσεις για τις τοξικές χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται, έτσι η μείωση του κινδύνου μπορεί μερικές φορές να επιτευχθεί με τη χρήση άλλων χημικών ουσιών, ή ακόμη και μη-χημικών τεχνολογιών. Τοξικά και επικίνδυνα προϊόντα είναι εκείνα που απαγορεύονται, ή έχουν αυστηρούς περιορισμούς, είτε έχουν αποσυρθεί είτε όχι. Η καθιέρωση των διαδικασιών πρόληψης της ρύπανσης και ο καθορισμός προτύπων για τις χημικές ουσίες αποτελεί ένα άλλο παράδειγμα για τη μείωση του κινδύνου. Ο στόχος είναι η εξάλειψη των κινδύνων, για αυτό κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση των εθνικών δυνατοτήτων για την ανίχνευση και την ανάσχεση κάθε παράνομης προσπάθειας να εισαχθούν τοξικά και επικίνδυνα προϊόντα στις χώρες.

Το 20ο κεφάλαιο αφορά την περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης του διεθνούς λαθρεμπορίου επικίνδυνων αποβλήτων. Ο αποτελεσματικός έλεγχος της παραγωγής, της αποθήκευσης, της επεξεργασίας, της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης, των μεταφορών, της ανάκτησης και της διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων είναι υψίστης σημασίας για την υγεία, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διαχείριση των φυσικών πόρων και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η πρόληψη της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων και η αποκατάσταση των μολυσμένων χώρων είναι κρίσιμα στοιχεία τα οποία απαιτούν γνώση, εμπειρία, κατάλληλες εγκαταστάσεις, οικονομικούς πόρους, τεχνικές και επιστημονικές ικανότητες. Η ενίσχυση

των γνώσεων και των πληροφοριών σχετικά με την διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, όπως η μείωση της παραγωγής τους και η βελτίωση της κρίσης τους, κρίνεται ως ζωτικής σημασίας. Το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στο ότι πολλές χώρες δεν διαθέτουν ένα ορθό πρόγραμμα ώστε να χειριστούν και να διαχειριστούν τα επικίνδυνα απόβλητα. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω των ανεπαρκών υποδομών, των ελλείψεων σε κανονιστικά πλαίσια, των ανεπαρκών προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων υπουργείων και ιδρυμάτων που εμπλέκονται στα στάδια της διαχείρισης των αποβλήτων.

Το 21ο κεφάλαιο, αφορά την περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των ζητημάτων που σχετίζονται με τα λύματα. Τα στερεά απόβλητα, όπως ορίζονται στην Ατζέντα 21, περιλαμβάνουν όλα τα οικιακά απορρίμματα και μη επικίνδυνα απόβλητα. Στο κεφάλαιο αυτό αναγνωρίζεται η ανάγκη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στη διαχείρισή τους η οποία θα εστιάζει στα εξής σημεία:

- ✓ Μεγιστοποίηση της περιβαλλοντικά ορθής επαναχρησιμοποίησης απορριμμάτων και της ανακύκλωσης
- ✓ Προώθηση της περιβαλλοντικά ορθής διάθεσης απορριμμάτων
- ✓ Επέκταση της κάλυψης της υπηρεσίας των απορριμμάτων.

Σχετικά με τις προκλήσεις του συγκεκριμένου προγράμματος, αναφέρεται πως παγκοσμίως, τα στερεά απόβλητα συνεχίζουν να αυξάνονται σε όγκο, με διαφοροποιήσεις όμως στις ροές τους. Τονίζεται πως σε αναπτυσσόμενες χώρες, κατά τις οποίες ο πληθυσμός όλο και αυξάνεται και η αστικοποίηση είναι εμφανέστατη, τα προβλήματα της διαχείρισης των λυμάτων και των στερεών αποβλήτων είναι οριακά μη διαχειρίσιμα, ενώ ένα ακόμα πρόβλημα αφορά στο οικονομικό επίπεδο των χωρών αυτών και στις πολιτικές τους για το ζήτημα (Meyers, 2006).

Το τελευταίο κεφάλαιο που σχετίζεται με τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο που πρέπει να συντονιστεί, είναι το κεφάλαιο 21 το οποίο αφορά την ασφαλή και περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων. Η ασφαλής και περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων της ελαχιστοποίησης, μεταφοράς και διάθεσης, είναι σημαντική, δεδομένων των χαρακτηριστικών τους, αφού είναι ιδιαίτερος βλαβερά. Ο στόχος αυτής της περιοχής του προγράμματος είναι να διασφαλιστεί ότι τα ραδιενεργά απόβλητα διαχειρίζονται, μεταφέρονται, αποθηκεύονται και απορρίπτονται με ασφάλεια, με σκοπό την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, μέσα σε

ένα ευρύτερο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων με τον ορθότερο τρόπο.

4.4.3 Ενότητα τρίτη: Ενδυνάμωση των κοινωνικών ομάδων

Η τρίτη ενότητα της Ατζέντας 21 αφορά την κοινωνία, εδώ θα παρατηρήσουμε την συχνή αναφορά των όρων “δικαιοσύνη”, “ισότητα” και “ίσες ευκαιρίες”. Η τρίτη ενότητα ξεκινά με το κεφάλαιο 24 το οποίο ασχολείται με την παγκόσμια δράση για τις γυναίκες προς μια βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη. Η γεφύρωση των διαφορών μεταξύ των φύλων και η διασφάλιση των ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες αποτελεί μια σημαντική πτυχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ενδυνάμωση των γυναικών είναι επίσης ένα εργαλείο για την επίτευξη άλλων στόχων βιωσιμότητας, όπως τονίζεται σε αυτό το κεφάλαιο. Τομείς του προγράμματος αποτελούν η ενδυνάμωση των γυναικών, η διαθεσιμότητα στατιστικών και πληροφοριών σχετικά με το φύλο, η εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών, η μη αμειβόμενη εργασία των γυναικών, η εκπαίδευση των γυναικών και ο ρόλος των γυναικών στην χάραξη πολιτικών. Τα προβλήματα που προκύπτουν σχετικά με την επίτευξη του προγράμματος αυτού αφορούν στις διαφορετικές νοοτροπίες των γυναικών γύρω από την οικονομία, τη θρησκεία, τον πολιτισμό και την ανάπτυξη, τον παραδοσιακό ρόλο των γυναικών που στέκεται εμπόδιο στην ισότητα μεταξύ των φύλων καθώς και στα θεσμικά προβλήματα που προκύπτουν.

Συνεχίζοντας, το κεφάλαιο 25 αφορά στα παιδιά και στους νέους. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, ο πιο κοινός ορισμός για τα παιδιά είναι τα άτομα κάτω των 15 ετών, ενώ για τους νέους το ηλικιακό πλαίσιο είναι μέχρι τα 24 έτη. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι η εκπαίδευση των νέων και των παιδιών, τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων, η χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, η μη βιώσιμες τάσεις στην απασχόληση των νέων (π.χ ανεργία), η συμβουλευτική για την λήψη αποφάσεων, η ίδρυση νεανικών κινημάτων για την βιώσιμη ανάπτυξη και τα παγκόσμια συνέδρια νεολαίας. Τα κύρια προβλήματα που εντοπίστηκαν στην διαφορά των παιδιών από τους νέους, στην έλλειψη τη ενότητας, στην έλλειψη θεσμικής μνήμης (τα παιδιά και οι νέοι, δεν μένουν για πάντα παιδιά και νέοι) και στην έλλειψη χρηματοδότησης. Σαν αντίβαρο των προκλήσεων αυτών, προτάθηκε η ενθάρρυνση των νέων στον εθελοντισμό, η αύξηση των εκπροσώπων της νεολαίας στις εθνικές αντιπροσωπείες και η ίδρυση μιας υπηρεσίας της νεολαίας του ΟΗΕ.

Στο κεφάλαιο 26, τονίζεται η σημασία της να αναγνώρισης και ενίσχυσης του ρόλου των αυτόχθονων λαών και των κοινοτήτων τους. Η Ατζέντα 21 αναγνωρίζει πως οι

αυτόχθονες πληθυσμοί πρέπει να γίνουν αποδεκτοί και να αναγνωριστούν σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Η παραδοσιακή γνώση που κατέχουν πρέπει να γίνεται σεβαστή, να προωθείται και να προστατεύεται, γιατί είναι χρήσιμη για την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας 21 και είναι και γενικότερα πολύτιμη για όλη την ανθρωπότητα. Για αυτό το λόγο αναφέρεται πως πρέπει να δημιουργηθούν νόμοι για την προστασία των δικαιωμάτων τους, εναλλακτικά κοινοβούλια αυτόχθονων, να ενσωματωθούν στα εθνικά κοινοβούλια, να προωθηθεί η διάδοση της γλώσσας και της κουλτούρας τους και να δημιουργηθούν συνεργασίες σε εθνικό επίπεδο. Σαν βασικά προβλήματα για την επίτευξη αυτών των περιοχών του προγράμματος θεωρήθηκαν τα εξής:

- ✓ οι συνθήκες διαβίωσης είναι χειρότερες για τους αυτόχθονες πληθυσμούς έναντι των υπολοίπων
- ✓ η έλλειψη της διαπολιτισμικής κατανόησης
- ✓ η έλλειψη συμμετοχής των αυτόχθονων πληθυσμών στις εθνικές πολιτικές
- ✓ η έλλειψη μηχανισμών επίλυσης διαφορών
- ✓ οι κυρίαρχες θεωρίες που υπονομεύουν τις ανησυχίες των αυτόχθονων λαών

Επιπρόσθετα, στο κεφάλαιο αυτό αναφέρθηκε πως τα Ηνωμένα Έθνη, τα κράτη μέλη και οι αυτόχθονες λαοί σε όλο τον κόσμο θα πρέπει να συνεργάζονται σε τακτική βάση για να μπορέσουν να εφαρμοστούν πλήρως όλα τα δικαιώματά τους. Ακόμα τονίζεται πως είναι αναγκαία η αύξηση της χρηματοδότησης καθώς και η ενσωμάτωση και η αναβάθμιση των επιτυχημένων προγραμμάτων των αυτόχθονων λαών. Στη συνέχεια του κεφαλαίου αυτού αναφέρθηκε η άποψη πως οι αυτόχθονοι πληθυσμοί περιέχουν την απαραίτητη σοφία και εμπειρία για την βιωσιμότητα, η οποία είναι το κλειδί των στόχων της Ατζέντας 21 και απαιτείται για την ευημερία του κόσμου τώρα αλλά και στο μέλλον. Εν κατακλείδι, οι αυτόχθονοι λαοί λόγω της κουλτούρας τους, είναι στενά συνδεδεμένοι με την Γη, έχουν μάθει να την σέβονται, να την τιμούν και να την προστατεύουν για αυτό είναι αναγκαίο για τους υπόλοιπους λαούς να λάβουν και να μεταδώσουν αυτή την γνώση για την ευρύτερη ευημερία της ανθρωπότητας.

Στη συνέχεια, στο κεφάλαιο 27 γίνεται αναφορά για την συνεργασία των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Στην εισαγωγή του κεφαλαίου σημειώνεται πως τις τελευταίες δεκαετίες η σημασία και ο ρόλος των Μη Κερδοσκοπικών Οργανισμών στην διακυβέρνηση έχει αναβαθμιστεί σε μεγάλο βαθμό. Λόγω της μεγάλης συμμετοχής τους στην διακυβέρνηση χαρακτηρίζονται στην Ατζέντα 21 ως συνεργάτες. Σχετικά όμως με τον ορισμό των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, δεν υπάρχει

κάποιος ευρέως διαδεδομένος, ενιαίος ορισμός ο οποίος να χρησιμοποιείται καθολικά, καθώς οι διάφορες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, έχουν και διαφορετικούς σκοπούς και μέσα. Οι προκλήσεις οι οποίες τονίζονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, αφορούν στην έλλειψη επίσημων κανονισμών και κανόνων για την συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων καθώς αρκετές από αυτές, γίνονται αποδεκτές ή απορρίπτονται λόγω πολιτικών λόγων (United Nations, 2004), το γεγονός της έλλειψης συμμετοχής όλων των κοινωνικών ομάδων και μειονοτήτων στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κυρίως σε θέσεις που απαιτούν την λήψη αποφάσεων. Μια ακόμα από τις προκλήσεις που υπάρχουν στη συγκεκριμένη περιοχή του προγράμματος είναι το ψηφιακό χάσμα, όταν βασίζεται εξ ολοκλήρου στο διαδίκτυο, καθώς πολλοί άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, κατά συνέπεια αποκλείονται από την πληροφορία.

Στο τέλος του κεφαλαίου 27 τονίζεται πως όλες οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και το ευρύ κοινό γενικότερα θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες οι οποίες τροφοδοτούν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την βιώσιμη ανάπτυξη, ακόμα πρέπει να ενδυναμωθούν και να προωθηθούν ακόμα πιο πολύ οι σχέσεις μεταξύ του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, να διατεθούν πόροι για την υποστήριξη και την συμμετοχή των λιγότερο εύπορων και των λιγότερο εκπροσωπούμενων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Σε αυτό το σημείο τέλος αναφέρεται πως το πρώτο βήμα για την υλοποίηση των στόχων αυτών, θα ήταν η τακτική αξιολόγηση για την συμμετοχή και την συνεργασία των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με άλλους φορείς (Oberthur et al, 2002).

Ακόμα το κεφάλαιο 28, φέρει τον τίτλο “Τοπικές Αρχές και Πρωτοβουλίες Υποστήριξης της Ατζέντας 21”. Στο κεφάλαιο αυτό, η Ατζέντα 21 αναγνωρίζει τις Τοπικές Αρχές ως έναν πολύ κρίσιμο παράγοντα για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Συνεχίζοντας, αναφέρεται πως οι τοπικές αρχές είναι υπεύθυνες για το σχεδιασμό και την άσκηση της πολιτικής σε πόλεις, κωμοπόλεις και δήμους. Άρα κάτι τέτοιο σημαίνει ότι υπερασπίζονται το επίπεδο διακυβέρνησης που είναι πιο κοντά στους περισσότερους ανθρώπους στην καθημερινή τους ζωή, οι τοπικές αρχές άλλωστε είναι η πιο άμεση αρχή στις ανθρώπινες κοινωνίες. Το κεφάλαιο 28 είναι ένα από τα πιο μικρά σε μέγεθος κεφάλαια της Ατζέντας 21, παρ όλα αυτά, είναι αυτό που έχει την δύναμη να κινητοποιήσει με την εφαρμογή του το μεγαλύτερο ποσοστό των ανθρώπων που θα εφαρμόσουν τους στόχους του προγράμματος. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται οι εξής στόχοι:

- ✓ Υιοθέτηση στρατηγικών για προσαρμογή και ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή

- ✓ Συμμετοχή των ενδιαφερόμενων στην τοπική αυτοδιοίκηση με σκοπό την βιωσιμότητα
- ✓ Την επίτευξη δημοσίων συμβάσεων βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής
- ✓ Να μετατραπούν οι τοπικές αρχές σε συντελεστές ανάπτυξης της βιωσιμότητας
- ✓ Η συνεργασία των τοπικών αρχών με σωματεία
- ✓ Να ενθαρρύνουν οι εθνικές κυβερνήσεις τις τοπικές αρχές για δράσεις με σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη
- ✓ Χρηματοδοτήσεις για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης

Ως προκλήσεις-προβλήματα περιγράφονται τα εξής:

- ✓ Η ανάγκη για τον διπλασιασμό της αστικής υποδομής μέχρι και το 2050
- ✓ Η λανθασμένη αποκέντρωση χωρίς νομική και οικονομική υποστήριξη
- ✓ Η πράσινη οικονομία τείνει να αντιλαμβάνεται ως βιώσιμες τις πόλεις μόνο με τεχνολογικούς όρους, αποκόπτοντας παράλληλα την κοινωνική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✓ Η έλλειψη μιας συντονισμένης παγκόσμιας παρακολούθησης των τοπικών δεδομένων, ώστε να συγκριθούν
- ✓ Ο κίνδυνος να επικεντρωθεί το πρόγραμμα στις πόλεις και να μην μετατοπιστεί και στις επαρχίες

Εν κατακλείδι, για να γεφυρωθούν τα κενά μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης οι τοπικές κυβερνήσεις πρέπει να αποκτήσουν έναν πιο εξέχοντα ρόλο στις παγκόσμιες διαδικασίες του ΟΗΕ, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης.

Συνεχίζοντας, το κεφάλαιο 29 αναφέρεται στην τόνωση του ρόλου των εργαζομένων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Στο κεφάλαιο αυτό τονίζεται πως η αξιοπρεπής απασχόληση και η δημιουργία θέσεων εργασίας είναι βασικά στοιχεία στην κοινωνική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης, ειδικά στην εξάλειψη της φτώχειας. Η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί την ύπαρξη κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά επιδιώκει παράλληλα και την προστασία του περιβάλλοντος, αυτό σημειώνεται και στο συγκεκριμένο κεφάλαιο.

Οι στόχοι της περιοχής του προγράμματος του κεφαλαίου 29 είναι:

- ✓ Ο περιορισμός των εργατικών ατυχημάτων, τραυματισμών και ασθενειών μεταξύ των εργαζομένων

- ✓ Εθνικά μέτρα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, οι εθνικές νομοθεσίες εδώ έχουν κρίσιμο ρόλο καθώς οι συνθήκες των εργαζομένων ποικίλλουν ανάλογα τις χώρες
- ✓ Η καθιέρωση μηχανισμών ασφάλειας, υγείας και βιώσιμης ανάπτυξης σε εργασιακό, τοπικό και εθνικό επίπεδο
- ✓ Αύξηση της διαθεσιμότητας για εκπαίδευση, κατάρτιση και επανεκπαίδευση των εργαζομένων
- ✓ Αύξηση του αριθμού των περιβαλλοντικών συλλογικών συμβάσεων, εδώ θεωρείται πως οι εργαζόμενοι είναι αναγκαίο να μπορούν να συμμετέχουν στην λήψη αποφάσεων για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τους περιβαλλοντικούς ελέγχους στο χώρο που εργάζονται, όπως το δικαίωμά τους να επιλέγουν να εργάζονται σε ένα μολυσμένο περιβάλλον
- ✓ Συμμετοχή των εργαζομένων στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των πολιτικών
- ✓ Οι προκλήσεις που επισημάνθηκαν για την επίτευξη των στόχων του συγκεκριμένου σημείου του προγράμματος ήταν:
- ✓ Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και οι ανισότητες στα εισοδήματα των εργαζομένων
- ✓ Οι εκτεταμένες παραβιάσεις των Συνδικαλιστικών Δικαιωμάτων
- ✓ Οι αυξημένοι κίνδυνοι της περιθωριοποίησης των εργαζομένων

Στο τέλος του κεφαλαίου 29, σημειώθηκε πως πρέπει να γίνει λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την βελτίωση της κατάστασης για τους εργαζομένους σε παγκόσμια κλίμακα, να διασφαλιστεί η δίκαιη μετάβαση στην πράσινη οικονομία, όπως για παράδειγμα ένας δίκαιο φόρος, φιλικός προς το περιβάλλον, ο οποίος θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την μετάβαση αυτή. Ακόμα, τονίστηκε πως για την επίτευξη των στόχων του κεφαλαίου, θα πρέπει οι εργαζόμενοι από διαφορετικούς τομείς να γνωρίζουν τις καινοτομίες και τις ευκαιρίες για τη μετάβαση στη νέα βιώσιμη αλλαγή.

Το κεφάλαιο 30, έχει ως θέμα την τόνωση του ρόλου των επιχειρήσεων και των βιομηχανιών, αυτός ακριβώς είναι και ο τίτλος του κεφαλαίου. Ακόμα, στην αρχή του το κεφάλαιο 30, περιελάμβανε 5 βασικούς τομείς κατά τους οποίους, «οι μεγάλες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών εταιρειών, μπορούν συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης». Οι πέντε αυτοί τομείς που παρουσιάστηκαν στο πρόγραμμα της Ατζέντας 21 ήταν:

- Η εταιρική περιβαλλοντική διαχείριση σε παγκόσμια κλίμακα
- Η ελαχιστοποίηση των κινδύνων ή η εξάλειψή τους
- Τα φιλικά προς το περιβάλλον καταναλωτικά πρότυπα
- Η περιβαλλοντική οικονομική λογιστική
- Οι περιβαλλοντικές συμβάσεις, τα πρότυπα και οι κατευθυντήριες γραμμές

Οι τομείς αυτοί συνοψίστηκαν τελικά σε δύο περιοχές του προγράμματος: α) η προώθηση πιο καθαρών μορφών παραγωγής, β) η προώθηση της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας

Πιο συγκεκριμένα, αφορούν στις επιχειρηματικές και διεθνείς διαπραγματεύσεις για την βιώσιμη ανάπτυξη, την αξιολόγηση της εταιρικής βιωσιμότητας (η οποία είναι μια ετήσια αναφορά για την χρήση των φυσικών πόρων και τις φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές των εταιρειών), οι προσπάθειες για πιο καθαρή παραγωγή (η οποία συνδέεται με την βιώσιμη κατανάλωση), η υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και η κυβερνητική υποστήριξη στις βιώσιμες επιχειρήσεις.

Οι προκλήσεις που εντοπίστηκαν για την επίτευξη των συγκεκριμένων περιοχών του προγράμματος ήταν:

- ✓ Η αβεβαιότητα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εθελοντικών πρωτοβουλιών
- ✓ Η έλλειψη κινήτρων για την υιοθέτηση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών
- ✓ Το greenwashing και το bluwashing, δηλαδή ένας περιβαλλοντικός ισχυρισμός που είναι ατεκμηρίωτος, δηλαδή αναληθές ή άσχετος και λειτουργεί ως αντιπερισπασμός (Reid, 2006)
- ✓ Το γεγονός ότι πολλές ομάδες ανθρώπων, τείνουν να μπερδεύουν τον ιδιωτικό με τον δημόσιο τομέα

Στη τέλος του κεφαλαίου, αναφέρεται πως για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, είναι αναγκαίο να γίνουν νομικές και οικονομικές ρυθμίσεις, καθώς και έλεγχος στις εταιρείες.

Στη συνέχεια, το κεφάλαιο 31 επικεντρώνεται στην επιστημονική και τεχνολογική κοινότητα. Οι υπεύθυνοι της επιστημονικής και τεχνολογικής κοινότητας στην Ατζέντα 21, αναφέρονται ως: “μηχανικοί, αρχιτέκτονες, βιομηχανικοί σχεδιαστές, πολεοδόμοι και άλλοι επαγγελματίες και υπεύθυνοι χάραξης της πολιτικής” και έχουν μεγάλο κομμάτι ευθύνης για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Στόχος του κεφαλαίου 31, είναι ουσιαστικά να βελτιώσει τους τρόπους με τους οποίους οι επιστήμονες και οι τεχνολόγοι θα αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, στην διαδικασία της παραγωγής επιστημονικής γνώσης και καινοτομιών στην τεχνολογία, για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης.

Βασικοί τομείς για την συγκεκριμένη περιοχή του προγράμματος είναι:

- ✓ Η συνεισφορά της γνώσης των επιστημόνων για την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας 21
- ✓ Η ανταπόκριση των μηχανικών στις προκλήσεις της επίτευξης της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✓ Η αύξηση της συνεργασίας μεταξύ των επιστημόνων, όπως τονίζεται εδώ σε καιρούς κρίσεως είναι υψίστης σημασίας να υπάρχουν ειδικές, ολοκληρωμένες έρευνες οι οποίες είναι σε θέση να δώσουν ολοκληρωμένες απαντήσεις (Funtowicz & Ravetz, 1993)
- ✓ Η διεπιστημονική έρευνα η οποία θα δώσει απαντήσεις σε περισσότερους τομείς
- ✓ Τα σενάρια, λήψης αποφάσεων σε καιρούς αβεβαιότητας, ουσιαστικά έρευνες μεικτών συνδυασμών, ποσοτικών και ποιοτικών (Cresswell & Plano Clark, 2007).
- ✓ Η ίδρυση Εθνικών Επιτροπών για την ηθική στην επιστήμη, αρκετές χώρες έχουν συστήσει επιτροπές ηθικής και δεοντολογίας που ασχολούνται με την αναθεώρηση ερευνητικών πρωτοκόλλων για διάφορα θέματα που μπορεί να είναι ευαίσθητα
- ✓ Η Βιώσιμη Ανάπτυξη στα Πανεπιστημιακά Προγράμματα Σπουδών
- ✓ Η αναζήτηση επιστημονικών συμβουλών από τις κυβερνήσεις για την λήψη αποφάσεων
- ✓ Η κυβερνητική υποστήριξη για την διάδοση των ερευνών
- ✓ Η προώθηση του ρόλου των γυναικών στην επιστήμη και στην τεχνολογία

Οι βασικότεροι προβληματισμοί για την επίτευξη των στόχων αυτού του σημείου του προγράμματος ήταν:

- ✓ Οι αντικρουόμενες απόψεις στην επιστήμη της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✓ Το ψηφιακό χάσμα
- ✓ Το χάσμα μεταξύ της επιστήμης, της πολιτικής και της υλοποίησης
- ✓ Αρκετές φορές οι κοινωνικές επιστήμες δεν λαμβάνονται υπ όψιν
- ✓ Τα εμπόδια της συνεργασίας μεταξύ των επιστημόνων και των φορέων χάραξης πολιτικής

Το κεφάλαιο 32, το οποίο αποτελεί το τελευταίο κεφάλαιο της τρίτης ενότητας, αφορά στην ενίσχυση του ρόλου των αγροτών. Όπως αναφέρεται επακριβώς, «Σε αυτό το κεφάλαιο, όλες οι αναφορές σε «αγρότες» περιλαμβάνουν όλους τους κατοίκους της υπαίθρου που αντλούν τα προς το ζην από δραστηριότητες όπως η γεωργία, η αλιεία και η συγκομιδή των δασών. Ο όρος «καλλιέργεια» επίσης περιλαμβάνει την αλιεία και τη

συγκομιδή των δασών». Το κεφάλαιο 32, περιλαμβάνει τρεις τομείς δραστηριότητας: α) τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διαχείριση, β) τα δεδομένα και τις πληροφορίες και γ) τις διεθνείς και τις περιφερειακές συνεργασίες

Οι στόχοι-μέθοδοι επίτευξης των στόχων της συγκεκριμένης περιοχής του προγράμματος είναι:

- ✓ η ενθάρρυνση των διεθνών ιδρυμάτων για την υποστήριξη της συμμετοχής των αγροτών και των εκπροσώπων τους στις συζητήσεις τους
- ✓ το Διεθνές Ταμείο για την Γεωργική Ανάπτυξη
- ✓ το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Επισιτισμού
- ✓ η συμμετοχή των αγροτών στην Παγκόσμια Τράπεζα και στα προγράμματα της Αναπτυξιακής Τράπεζας
- ✓ οι συγκριτικές μελέτες, για τις διαφορετικές μεθόδους της γεωργίας
- ✓ η προώθηση τεχνολογιών για βιώσιμη γεωργία, η διατήρηση της ποιότητας του εδάφους
- ✓ τα οικονομικά κίνητρα και πλαίσια πολιτικής για την βιώσιμη γεωργία
- ✓ η υποστήριξη και ενίσχυση της ικανότητας των γυναικών όσον αφορά την πρόσβασή, την κατοχή και τη χρήση γης
- ✓ η συμμετοχή των παραγωγών τροφίμων στις διαδικασίες της πολιτικής

Οι προκλήσεις αυτής της περιοχής του προγράμματος αφορά στην μη βιώσιμη γεωργία και στην έλλειψη κινήτρων για την μετάβαση στη βιώσιμη γεωργία, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, τα ζητήματα που σχετίζονται με την χρήση των φυσικών πόρων και της ρύπανσης και οι μηχανές θερισμού που καταστρέφουν τα δάση.

Στο τέλος του κεφαλαίου 32, αναφέρεται πως ένας ακόμα στόχος είναι να ενεργοποιηθεί μια ασφάλεια επισιτισμού μέχρι το 2050, να ενδυναμωθεί ο γεωργικός τομέας και να δοθούν τοπικές λύσεις από τις κοινότητες, να αυξηθεί η συμμετοχή των γεωργών στην καινοτομία και να αυξηθεί η ανθεκτικότητα των γεωργών στην κλιματική αλλαγή.

4.4.4 Ενότητα τέταρτη: Μέσα εφαρμογής

Η τέταρτη και τελευταία ενότητα της Ατζέντας 21, ξεκινάει με το κεφάλαιο 33, το οποίο έχει τον τίτλο: 'Οικονομικοί πόροι και μηχανισμοί'. Το κεφάλαιο αυτό γράφτηκε ως αναγνώριση για ότι χωρίς επαρκείς πόρους οι στόχοι της Ατζέντας 21, δεν θα μπορέσουν να επιτευχθούν. Οι στόχοι της συγκεκριμένης περιοχής του προγράμματος συνοψίζονται ως εξής: α) η θέσπιση οικονομικών μέτρων και πόρων και οι μηχανισμοί υλοποίησής τους, β) η

παροχή πρόσθετων οικονομικών πόρων, γ) η συνεχόμενη βελτίωση των απαιτούμενων μηχανισμών χρηματοδότησης. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, θεωρήθηκε απαραίτητο να γίνουν συνέργειες και να αυξηθούν οι πόροι από:

- ✓ τον οργανισμό Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας
- ✓ τον Διεθνή Σύλλογο Ανάπτυξης
- ✓ την Παγκόσμια Περιβαλλοντική Σχολή
- ✓ την Διμερή Βοήθεια
- ✓ την ανακούφιση των χρεών
- ✓ την πολύπλευρη τραπεζική ανάπτυξη
- ✓ την καινοτόμο χρηματοδότηση
- ✓ Οι κύριες προκλήσεις για την χρηματοδότηση της βιώσιμης ανάπτυξης, αφορούσαν:
 - ✓ τις ανεπαρκείς μετρήσεις και αναφορές (εδώ αναφέρονται επίσης πολλές νέες καινοτόμες πηγές που θα πρέπει να διερευνηθούν)
 - ✓ την έλλειψη συνεργασίας, οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να κάνουν γνωστές τις ανάγκες τους και οι ανεπτυγμένες χώρες να δεσμευτούν να παρέχουν μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις για τις ανάγκες τους
 - ✓ τα ζητήματα αποτελεσματικότητας της βοήθειας
 - ✓ οι ανισότητες των χρεών και η ελάφρυνση του χρέους, εδώ ο κίνδυνος ελλοχεύει στο αν το εμπόριο ελευθερωθεί χωρίς τους σωστούς ελέγχους και σωστές ισορροπίες, οι αγορές των αναπτυσσόμενων χωρών μπορεί να υπονομεύονται

Γενικότερα, όπως αναφέρεται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, οι μελλοντικές συμφωνίες σχετικά με τη χρηματοδότηση για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης, θα πρέπει να έχουν ως επίκεντρο μετρήσιμους και χρονικά περιορισμένους στόχους. Τονίζεται επίσης πως μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για το μέλλον του προγράμματος είναι να διασφαλιστεί η χρηματοδότηση των αναπτυσσόμενων χωρών. Ακόμα, σε ό,τι αφορά στην ελάφρυνση του χρέους, εκτός από την αναγνώριση και αντιμετώπιση των πηγών του χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών, θα πρέπει να παρθούν πρωτοβουλίες για την συμπερίληψη περισσότερων χωρών σε προγράμματα αρωγής.

Συνεχίζοντας, το κεφάλαιο 34 αφορά στην μεταφορά μέσω φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, συνεργασιών και ανάπτυξης ικανοτήτων. Σημαντικό μέρος του πλαισίου ήταν η τεχνολογία των πληροφοριακών στοιχείων, το οποίο όπως αναφέρεται «καθορίζει τα μέσα, συμπεριλαμβανομένου υλικού, λογισμικού και της δικτύωσης που

διευκολύνουν τη ροή των πληροφοριών μεταξύ των διαφορετικών ενδιαφερομένων για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της μεταφοράς των τεχνολογιών». Οι προτεινόμενοι στόχοι του προγράμματος αφορούν:

- α) στη διάδοση επιστημονικών και τεχνολογικών πληροφοριών
- β) την προώθηση των τεχνολογικά καινοτόμων μεταφορών
- γ) την προώθηση των φιλικών προς το περιβάλλον τοπικών τεχνολογιών
- δ) την υποστήριξη της ενδογενούς οικοδόμησης γύρω από την χρήση τεχνολογιών
- ε) την προώθηση τεχνολογικών συνεργασιών

Γενικότερα, στην Ατζέντα 21 θεωρείται πως ο τομέας των μεταφορών είναι πολύ σημαντικός για να μπορέσει να επιταχυνθεί η τεχνολογική αλλαγή. Τονίζεται ακόμα πως η επιτυχημένη εφαρμογή των στόχων του προγράμματος εξαρτάται και από την αποτελεσματικότητα του σχετικού θεσμικού πλαισίου. Ο τομέας των μεταφορών, εξαρτάται από την ικανότητα των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, να ενημερωθούν και να περιγράψουν την ανάγκη για ικανά διεθνή δίκτυα πληροφοριών, να αντιστοιχίσουν τις διάφορες πληροφορίες σαν εθνικές προτεραιότητες. Επιπρόσθετα, σχετικά με τις προκλήσεις του συγκεκριμένου τομέα του προγράμματος, υπάρχει έλλειψη πληροφοριών καθώς και πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των χωρών των προμηθευτών και των χωρών υποδοχής, ακόμα αγορές που πιθανόν να μην λειτουργούν σωστά, έλλειψη πνευματικής ιδιοκτησίας, ανεπαρκής ρύθμιση των προτύπων τεχνολογίας και ανεπαρκείς επιστημονικές και εκπαιδευτικές υποδομές. Γενικότερα, η ικανότητα μιας χώρας να αφομοιώσει επιτυχώς την μεταφορά στην τεχνολογία τείνει να είναι σχετικά παρόμοια με την ικανότητά της να καινοτομεί από μόνη της. Επιπλέον, τα μέτρα που ενδέχεται να ληφθούν για την οχύρωση των εθνικών συστημάτων καινοτομίας περιλαμβάνουν τον ενεργό προσανατολισμό των συστημάτων καινοτομίας προς την εθνική βιώσιμη ανάπτυξη, δημιουργώντας παράλληλα ένα μακροπρόθεσμο όραμα για το πώς μια χώρα στοχεύει στο να αναπτυχθεί, να αναπτυχθεί και να ενσωματώσει τις πρακτικές της διακυβέρνησης της.

Συνεχίζοντας την ενδοσκόπηση των κεφαλαίων της Ατζέντας 21, το 35ο κεφάλαιο αφορά στην επιστήμη για την βιώσιμη ανάπτυξη. Η συμμετοχή της επιστήμης είναι ζωτικής σημασίας για τις λήψεις αποφάσεων και τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διατύπωση και την επιλογή αποτελεσματικών πολιτικών για την μετάβαση στην βιώσιμη ανάπτυξη (UNESCO, 2010). Γενικότερα, το κεφάλαιο αυτό, περιγράφει μια σειρά δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων για την ενίσχυση της επιστημονικής βάσης για τη βιώσιμη διαχείριση, την ενίσχυση της επιστημονικής κατανόησης, την βελτίωση μιας μακροπρόθεσμης

επιστημονικής αξιολόγησης και τη δημιουργία συγκεκριμένων επιστημονικών ικανοτήτων.

Οι στόχοι του συγκεκριμένου τομέα του προγράμματος αφορούν:

- ✓ τις εθνικές επαφές μεταξύ της επιστήμης και της πολιτικής
- ✓ τους διεθνούς οδηγούς της επιστημονικής πολιτικής, η ενίσχυση της επιστημονικής βάσης
- ✓ για την βιώσιμη ανάπτυξη σε εθνικό επίπεδο μπορεί να αποδοθεί άμεσα στη δημιουργία και τις προσπάθειες των πολυάριθμων διεθνών επιστημονικών ερευνών,
- ✓ την ενίσχυση της επιστημονικής κατανόησης
- ✓ την βελτίωση της μακροπρόθεσμης επιστημονικής αξιολόγησης
- ✓ την επιστήμη της βιώσιμης ενέργειας, παρά του γεγονότος πως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σήμερα αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τέταρτο της παγκόσμιας παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, οι ανησυχίες παραμένουν στο ότι αυτό μερίδιο εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλό
- ✓ την δημιουργία επιστημονικής χωρητικότητας και ικανότητας
- ✓ Οι προκλήσεις αυτής της περιοχής του προγράμματος αφορούν:
- ✓ στα επίμονα ζητήματα διακυβέρνησης, πολυάριθμα εμπόδια μέσα από τις διαδικασίες διακυβέρνησης σε παγκόσμιο, περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο τα οποία συνεχίζουν να υπονομεύουν τις προσπάθειες για την ενίσχυση της επιστημονικής βάσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη
- ✓ η ασυνέπεια των παγκόσμιων επιστημονικών πόρων
- ✓ τα εμπόδια και οι ελλείψεις για την επιστημονική γνώση και αξιολόγηση
- ✓ οι πολιτικές θεωρήσεις
- ✓ τα έξοδα
- ✓ τα εμπόδια για την βιώσιμη ενέργεια

Ακόμα, σε διεθνές επίπεδο η ένταξη πολλών επιστημονικών οργανισμών και προγραμμάτων θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν για την περαιτέρω ενίσχυση και θεσμοθέτηση της αποτελεσματικότητας της υποστήριξης που παρέχουν στις κυβερνήσεις. Τέλος, η “γέννηση” της τεχνολογικής εποχής προβλέπει πως η επιστημονική γνώση μετατρέπεται σαν κύρια κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης, της καινοτομίας και της οικονομικής παραγωγικότητας και για αυτό είναι τόσο σημαντική για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης.

Συνεχίζοντας, το κεφάλαιο 36 έχει σαν τίτλο την προώθηση, εκπαίδευση, εξάσκηση και ευαισθητοποίηση του κοινού. Γενικότερα, η εκπαίδευση είναι ακρογωνιαίος λίθος της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς μεταδίδει τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για την βελτίωση της υγείας, των μέσων διαβίωσης και την προώθηση των περιβαλλοντικών πρακτικών. Οι τομείς δράσεις του κεφαλαίου 36 είναι:

- ✓ ο επαναπροσανατολισμός της εκπαίδευσης προς τη βιώσιμη ανάπτυξη
- ✓ η αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού, η οποία θα πρέπει να λαμβάνεται υπ όψιν στις στρατηγικές σε διεθνή, εθνικό και τοπικό επίπεδο
- ✓ η προώθηση της εκπαιδευτικής κατάρτισης, καθώς για να εξασφαλίσουμε έναν πιο βιώσιμο κόσμο, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά, οι πολίτες αλλά και οι εργαζόμενοι θα πρέπει να γίνουν πιο συνειδητοποιημένοι στα θέματα της βιώσιμης ανάπτυξης. Η κατάρτιση αυτή μπορεί να γίνει μέσα από φορείς και οργανώσεις
- ✓ Οι προκλήσεις που είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστούν για την επίτευξη των στόχων αυτών είναι:
- ✓ να οριστεί σωστά η εκπαίδευση για την βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς υπάρχει έλλειψη σαφήνειας σχετικά με την σωστή σημασία της έννοιας
- ✓ η κατανομή των πόρων, μία από τις πιο σημαντικές προκλήσεις για την επιτυχία της επίτευξης της εκπαίδευσης προς τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι η έλλειψη χρηματοδότησης
- ✓ η αναφορά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης για τα θέματα της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✓ οι κυβερνητικές πολιτικές (π.χ. η διδασκαλία της βιώσιμης ανάπτυξης είναι κυβερνητικό θέμα, αλλά ακόμα και εάν ενταχθεί σαν μάθημα η βιώσιμη ανάπτυξη, μπορεί να παρουσιαστούν διαφορές στον τρόπο διδασκαλίας της, αυτό σημαίνει πως υπάρχει ακόμα και η περίπτωση η ένταξη των περιβαλλοντικών θεμάτων στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών, να προσεγγιστεί σαν πολιτικό ζήτημα σε ορισμένες κυβερνήσεις, κάτι το οποίο αποτελεί μεγάλο κίνδυνο).

Γενικότερα, ο ρόλος της εκπαίδευσης πρέπει να αναθεωρηθεί και η προσέγγιση για την εφαρμογή του προγράμματος, πρέπει να αρχίσει να ανταποκρίνεται στις νέες παγκόσμιες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Άλλωστε, όπως αναφέρεται: “η επένδυση για την εκπαίδευση στην βιώσιμη ανάπτυξη είναι ουσιαστικά μια επένδυση για το μέλλον των επόμενων γενεών”.

Συνεχίζοντας, το επόμενο κεφάλαιο της Ατζέντας 21 είναι το κεφάλαιο 37, το οποίο έχει τον τίτλο: “Εθνικοί μηχανισμοί και διεθνείς συνεργασίες για τον χωρικό σχεδιασμό στις αναπτυσσόμενες χώρες”. Το συγκεκριμένο κεφάλαιο, ενθαρρύνει την ένταξη περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών ανησυχιών, υπό το πρίσμα των διαδικασιών της συμμετοχής για τον χωρικό σχεδιασμό. Οι κύριοι στόχοι της συγκεκριμένης περιοχής του προγράμματος αφορά:

- τις εθνικές στρατηγικές
- τα διεθνή προγράμματα
- την εναρμόνιση της παροχής βοήθειας σε περιφερειακό επίπεδο

Οι προκλήσεις του συγκεκριμένου κεφαλαίου αφορούν:

- στην σταδιακή αλλαγή εναντίων των αποτελεσμάτων, οι χώρες πρέπει να αναπτύξουν την υποστήριξή τους, ώστε να αναγνωριστούν τα έργα ως αποτέλεσμα της βιώσιμης ανάπτυξης, αυτό κατά συνέπεια σημαίνει πως οι επενδύσεις είναι μακροπρόθεσμες και έτσι τα αποτελέσματα δεν είναι εμφανή (UNECA, 2011)
- στην διαφορετικότητα των προσεγγίσεων, γενικά οι διάφορες δραστηριότητες πρέπει να είναι βασισμένες στο τοπικό συμφέρον και να ληφθούν υπόψη οι τοπικές δυνάμεις, οποίες είναι συχνό φαινόμενο να παραμελούνται (OECD, 2011)

Γενικότερα, ο χωρικός σχεδιασμός δεν αφορά κατ'αποκλειστικότητα τις ανάγκες κάθε κράτους, αλλά και τις ανάγκες του λαού, συνδυασμό και συνεργασία με το κράτος. Επιπρόσθετα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια σειρά από στρατηγικές για την ενίσχυση των διασυνδέσεων μεταξύ πολίτη και κράτους ώστε να δώσει τη δυνατότητα στο κάθε κράτος να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες κάθε πολίτη.

Το κεφάλαιο 38 της Ατζέντας 21, αφορά στις διεθνείς θεσμικές ρυθμίσεις. Σκοπός του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να εξασφαλίσει την ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών θεμάτων στη διακυβέρνηση όλων των χωρικών επιπέδων. Οι στόχοι που παρατίθενται για το συγκεκριμένο κεφάλαιο είναι οι εξής:

- ✓ η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών
- ✓ το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο να ενισχυθεί ως ένα συντονιστικό όργανο για την βιώσιμη ανάπτυξη και την εφαρμογή της Ατζέντας 21
- ✓ η ίδρυση της Επιτροπής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, η οποία στοχεύει στο να επανεξετάζει τους παγκόσμιους στόχους που έχουν συμφωνηθεί
- ✓ ο ρόλος του Γενικού Γραμματέα

- ✓ η ίδρυση μιας διυπηρεσιακής επιτροπής για την βιώσιμη ανάπτυξη, με στόχο να εξασφαλίζει την επιτυχημένη συνεργασία όλων των φορέων
- ✓ η ίδρυση ενός συμβουλευτικού σώματος υψηλού επιπέδου
- ✓ η συνεργασία μεταξύ φορέων του ΟΗΕ και διεθνών οικονομικών οργανισμών
- ✓ η συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Σαν προβλήματα-προκλήσεις για την συγκεκριμένη περιοχή του προγράμματος παρουσιάστηκαν τα εξής:

- ✓ οι θεσμικές προκλήσεις
- ✓ η έλλειψη συντονισμού, οι περισσότεροι παράγοντες είναι απρόθυμοι να συντονιστούν και έτσι οι δομές δεν είναι σταθερές
- ✓ οι ελλείψεις που εντοπίζονται στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών
- ✓ η αναποτελεσματικότητα της Επιτροπής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, η οποία δεν έχει καταφέρει να τραβήξει την προσοχή του κοινού και των μέσων ενημέρωσης και έχει επίσης μειωμένη υπουργική παρουσία (Stoddart, 2011)
- ✓ οι χρηματοοικονομικές ελλείψεις
- ✓ η έλλειψη εθνικού συντονισμού

Στη συνέχεια, το κεφάλαιο 39 σχετίζεται με τα διεθνή νομικά όργανα και τους νομικούς μηχανισμούς. Ουσιαστικά στο κεφάλαιο 39 εδραιώνεται η βιώσιμη ανάπτυξη ως συστατικό του διεθνούς δικαίου (Engfeldt, 2009). Αυτό φυσικά είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα για την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας 21 καθώς το διεθνές δίκαιο για την βιώσιμη ανάπτυξη, θα γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ των νομικών θεμάτων του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της οικονομίας. Επίσης ένας σημαντικός στόχος του κεφαλαίου 39 είναι να αξιολογήσει και να προωθήσει την αποτελεσματικότητα του διεθνές δικαίου.

Οι στόχοι της συγκεκριμένης περιοχής του προγράμματος είναι:

- ✓ η αξιολόγηση και ανασκόπηση των πεδίων δράσης της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✓ οι μηχανισμοί εφαρμογής, ποιοί και πως δηλαδή θα εφαρμόσουν το διεθνές δίκαιο για την βιώσιμη ανάπτυξη
- ✓ η αποτελεσματική συμμετοχή στη δημιουργία του Διεθνούς Δικαίου, μέσα από την εξασφάλιση τεχνικής και οικονομικής βοήθειας ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες
- ✓ οι διαφορές στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης

Οι προκλήσεις-προβληματισμοί που εντοπίζονται για την εφαρμογή της συγκεκριμένης περιοχής του προγράμματος είναι:

- ✓ τα πολιτικά εμπόδια, χωρίς σαφείς στόχους για την μέτρηση της προόδου, ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης δεν μπορεί να επιτευχθεί και θα χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση πολιτικών συμφερόντων (Faber et al, 2005)
- ✓ οι αντικρουόμενες διατάξεις του διεθνούς δικαίου καθώς παρουσιάζονται αντιφάσεις
- ✓ η έλλειψη ορθής επιβολής, καθώς οι νόμοι αυτοί χαρακτηρίζονται ως ήπιου δικαίου, ενώ οι συνέπειες της μη συμμόρφωσης απέναντι στους νόμους αυτούς είναι ελάχιστες. Υπάρχει γενικά έλλειψη νομικής προσφυγής σε διεθνές επίπεδο (UNEP, 2007)
- ✓ έλλειψη λογοδοσίας.

Γενικότερα, οι αλλαγές στο περιβάλλον ενέχουν σοβαρό κίνδυνο για την επιβίωση του ανθρώπου και της ευημερίας του, για αυτό θεωρείται υψίστης σημασίας να βρεθούν οι καλύτεροι τρόποι διαχείρισης των οποιοδήποτε κρίσεων και για να καταστεί αυτό δυνατό, η θέσπιση ενός νομοθετικού πλαισίου είναι άκρως σημαντική.

Το τελευταίο κεφάλαιο της 4ης ενότητας είναι το κεφάλαιο 40, το οποίο αποτελεί παράλληλα και το τελευταίο κεφάλαιο όλης της Ατζέντας 21. Το κεφάλαιο αυτό αφορά στις πληροφορίες για την λήψη αποφάσεων. Όπως τονίστηκε η σημασία των λεπτομερών πληροφοριών, δεδομένων και γνώσεων για την λήψη αποφάσεων σε διεθνές, εθνικό, τοπικό και ατομικό επίπεδο είναι άκρως σημαντική. Οι στόχοι της περιοχής του κεφαλαίου αυτού είναι:

- ✓ να γεφυρώσει το χάσμα των δεδομένων, καθώς για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι αναγκαίο να υπάρχουν πολλές πληροφορίες για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα σχετικά με την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης, όσο περισσότερα και ακριβή δεδομένα υπάρχουν, τόσο καλύτερα τα αποτελέσματα
- ✓ η ανάπτυξη των δεικτών της βιώσιμης ανάπτυξης, μετρήσιμοι δείκτες που ουσιαστικά δείχνουν τα αποτελέσματα των προσπαθειών και έπειτα αξιολογούνται
- ✓ η γενικότερη βελτίωση της συλλογής δεδομένων, η αξιολόγηση και η ανάλυσή τους
- ✓ η ενίσχυση των παραδοσιακών πληροφοριών
- ✓ η καλύτερη ενσωμάτωση των στατιστικών του περιβάλλοντος σχετικά με την βιώσιμη ανάπτυξη σε διεθνές και τοπικό επίπεδο
- ✓ η βελτίωση της διαθεσιμότητας των πληροφοριών
- ✓ η παραγωγή των πληροφοριών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την λήψη αποφάσεων
- ✓ η ίδρυση και ενίσχυση της ενίσχυσης των ηλεκτρονικών δυνατοτήτων

- ✓ η καθιέρωση κατάλληλων μεθόδων και προτύπων που θα βοηθήσουν στην διαχείριση των πληροφοριών
- ✓ Οι προκλήσεις-προβληματισμοί που εντοπίζονται για την εφαρμογή της συγκεκριμένης περιοχής του προγράμματος είναι:
- ✓ τα προβλήματα της διαθεσιμότητας και της εγκυρότητας των δεδομένων
- ✓ η διαχείριση των εθνικών και διεθνών απροόπτων, ακόμα σε πολλές χώρες τα δεδομένα που χρειάζονται για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης δεν είναι διαθέσιμα
- ✓ η προστασία των παραδοσιακών μεθόδων οι οποίες αποτελούν κομμάτι της κάθε κουλτούρας

V. Συμπεράσματα-Προτάσεις

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η παρουσίαση και ανάλυση των ορισμών της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, του Ολυμπιακού Κινήματος και του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών σε πρώτη βάση. Κατά την ενδοσκόπηση στην ιστορία και το περιεχόμενο των εννοιών αυτών, αναφέρθηκαν και επιπλέον όροι για την καλύτερη κατανόηση της έρευνας. Αυτοί οι όροι-έννοιες ήταν ο Ολυμπισμός και η βιώσιμη ανάπτυξη, μαζί με τους πυλώνες της. Συνεχίζοντας, βασικός πυρήνας της έρευνας αποτέλεσε η ανάλυση των αρχών και του περιεχομένου της Ατζέντας 21. Κατά συνέπεια αναλύθηκαν οι τέσσερις ενότητες του προγράμματος και κάθε επιμέρους κεφαλαίου. Η Ατζέντα 21, όπως αναφέρθηκε στην αρχή της έρευνας, δημιουργήθηκε με στόχο την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη, όπως αναλύθηκε περιλαμβάνει τρεις κεντρικούς πυλώνες, το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία. Συμπερασματικά, οι τρεις αυτοί κεντρικοί πυλώνες χωρίζονται στις ενότητες της Ατζέντας 21. Αυτό σημαίνει πως η κάθε ενότητα, αντιστοιχεί σε κάποιον από τους πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η πρώτη ενότητα με τίτλο “Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις” αντιστοιχεί στον πυλώνα της οικονομίας και της κοινωνίας, η δεύτερη ενότητα με τίτλο: “Η διατήρηση και η διαχείριση των πόρων” αντιστοιχεί στον πυλώνα του περιβάλλοντος, η τρίτη ενότητα με τίτλο: “Ενδυνάμωση των κοινωνικών ομάδων” αντιστοιχεί στον πυλώνα της κοινωνίας, ενώ η τέταρτη και τελευταία ενότητα με τίτλο: “Τα μέσα εφαρμογής”, αντιστοιχεί κατά κάποιο τρόπο και στους τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς σχετίζεται με τους τρόπους που θα εφαρμοστούν. Συνεχίζοντας, παρ’ότι η τρίτη ενότητα περιελάμβανε τα περισσότερα κεφάλαια, κατά κύριο λόγο στο πρόγραμμα της Ατζέντας 21 δόθηκε έμφαση στις κοινωνικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Παρατηρήθηκε άρα μια ανισότητα στην κατανομή των των επιμέρους στοιχείων των πυλώνων. Επιπρόσθετα, σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος, σχολιάστηκε ως ατελή και μη επεξηγηματικό. Ουσιαστικά έδωσε κάποιες βάσεις αλλά χωρίς σημαντικές λεπτομέρειες. Γενικότερα, η Ατζέντα 21 αν και αποτελεί κομβικό σημείο για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, δεν είναι τόσο λεπτομερής και επεξηγηματική, κάτι το οποίο θεωρείται πρόβλημα το οποίο πρέπει να εξεταστεί από τους μελλοντικούς ερευνητές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Ιωσηφίδης, Θ. (2001) «Η Μέθοδος των Focus Groups στην Κοινωνική Έρευνα: η Περίπτωση του Ερευνητικού Προγράμματος MEDACTION». Εισήγηση στο «Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: Κοινωνικές Εξελίξεις στην Σύγχρονη Ελλάδα και Ευρώπη», Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων (ΣΕΚ). Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο. 24-26 Μαΐου.
- Ιωσηφίδης, Θ.(2003). Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες
- Μπώκος, Γ. (2001). Εισαγωγή στην Επιστήμη της Πληροφόρησης, Αθήνα: Παπασωτηρίου
- Σάμαρανκ, Χ. (2005). 21 Χρόνια στην Προεδρία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (σελ. 91). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- ΥΕΠΘ: Ολυμπιακή Παιδεία. Από την Θεωρία στην Πράξη, Ιούνιος 2002

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Acemoglu D. & Verdier, T. (2000) The Choice Between Market Failures and Corruption, The American Economic Review, (90):1 p.194-211.
- Agenda 21, Chapter 6 (1992)
http://www.un.org/esa/dsd/agenda21/res_agenda21_06.shtml.
- Brundtland, G. (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. United Nations General Assembly document A/42/427
- Chronic Poverty Research Centre (2009) The Chronic Poverty Report 2008-2009: Escaping poverty traps. URL: http://www.chronicpoverty.org/7BA1DF3A-7BF9-4488-BD4B-BC2B910EC43A/FinalDownload/DownloadId-EE2E05D07AFDC157A9C49442F990779C/7BA1DF3A-7BF9-4488-BD4B-BC2B910EC43A/uploads/publication_files/CPR2_ReportFull.pdf
- Cresswell, J. & Plano Clark, V. (2007). Designing and conducting mixed methods research. Sage Publications Ltd., London
- Diesendorf, M. (2001). Models of sustainability and sustainable development. International Journal of Agricultural Resources, Governance, and Ecology, 1(2), 109. doi:10.1504/ijarge.2001.000007

- Eisner, W. E. (1991). *The enlightened eye, qualitative inquiry, and the enhancement of educational practice*. New York: Macmillan.
- Engfeldt, L.G. 2009. *From Stockholm to Johannesburg and Beyond. The evolution of the international system for sustainable development governance and its implications*.
- Epstein M. J. (2008) *Making Sustainability Work. Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental and Economic Impact*. Greenleaf Publishing. UK.
- Faber, N. et al. (2005). The Sustainability of “Sustainability” – A Study into the Conceptual Foundation of the Notion of Sustainability. *Journal of Environmental Assessment Policy and Management*, Vol. 7, No. 1 (March 2005), pp.1-33. <http://www.sustainableorganizations.org/Sustainability-of-Sustainability.pdf>.
- Funtowicz, S & Ravetz, J (1993, September). Science for the post-normal age. *Futures*, pp.739-755
- Hammersley, M. (1992). *What's wrong with ethnography?* London: Routledge.
- Hammersley, M. Theory and evidence in qualitative research. *Qual Quant* 29, 55–66 (1995). <https://doi.org/10.1007/BF01107983>
- Helne T, Hirvilammi T 2015. Wellbeing and sustainability: a relational approach. *Sustainable Development* 23: 165–175
- Katz, W.A., (1987), *Introduction to reference work, Basic information source*. 5th ed., Vol. I, New York: Mc Graw Hill
- Mabee, E., Jean Blair, W., Carlson, J., & DeLoyde, C. (2020). Sustainability. *International Encyclopedia of Human Geography*, 157–163. doi:10.1016/b978-0-08-102295-5.10014-9
- Madill, A., Jordan, A., & Shirley, C. (2000). Objectivity and reliability in qualitative analysis: Realist, contextualist and radical constructionist epistemologies. *British Journal of Psychology*, 91(1), 1–20. <https://doi.org/10.1348/000712600161646>
- Mantzoukas S. Issues of representation within the qualitative inquiry. *Qual Health Res* 2004, 14:994–1007
- Mclean, D.D., Hurd, A.M. & Jensen, R.R. 2005. Using Q-methodology in competency development for CEOs in public parks and recreation. *Managing leisure*, 10:156-165
- Meyers, G. (2006) An international waste convention: measures for achieving sustainable development, <http://wmr.sagepub.com/content/24/6/505.abstract>

- Oberthur et al (2002). Participation of Non-Governmental Organizations in International Environmental Cooperation. Legal Basis and Practical Experience. Ecologic Centre for International & European Environmental Research, Berlin
- OECD (2011) Capacity Development: Lessons Learned and Actions for Busan and Beyond, Synthesis Report, Draft for Discussion at the Cairo Workshop on Capacity Development, p.15. URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/42/61/48146228.pdf>.
- Olympic Charter. (2015) (1st ed.). Lausanne. Ανακτήθηκε from http://www.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf (σελ. 21).
- Olympic Charter, 1983. Lausanne: Comité International Olympique, 1982
- Reid., W (2006). Millennium Ecosystem Assessment: Survey of Initial Impacts. <http://www.millenniumassessment.org/documents/Document.798.aspx.pdf>
- Sheng, (2002) Poverty Alleviation Through Rural-Urban Linkages: Policy Implications, Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, URL: <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/Rural-Urban%20Linkages/RuralUrban%20Linkages-policyimp.pdf>
- Smith, M. (2004). Olympics in Athens 1896. London: Profile Books
- Sproull, N. L. Εγχειρίδιο ερευνητικών μεθόδων: Ένας οδηγός για επαγγελματίες και μαθητές στις κοινωνικές επιστήμες. 2η έκδοση Scarecrow Press, 1988.
- Stoddart, H., 2011. A Pocket Guide to Sustainable Development Governance. First Edition, Stakeholder Forum, and the Commonwealth Secretariat. <http://www.uncsd2012.org/rio20/index.php?page=view&type=400&nr=27&menu=45>.
- Strauss, A. L., & Corbin, J. M. (1990). Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques. Newbury Park, Calif: Sage Publications.
- Strauss, A.L. & Corbin, J.M. (2016). Basics of qualitative research: grounded theory procedure and techniques. The Government Offices of Sweden; Sands, Philippe (2003). Principles of International Environmental Law. 2nd Edition. Cambridge University Press <http://books.google.com/books?id=2N5gR1UYT3YC&dq=isbn:0521521068>.
- Thomas, J. R., & Nelson, J. K. (2001). Research methods in physical activity (4th ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- UNECA (2011) National Strategies for Sustainable Development: A Sixteen Country Assessment <http://www.uneca.org/sdd/documents/NatlStratsForSustDev.pdf> p.44.

- UNEP (2007). Negotiating and Implementing Multilateral Environmental Agreements (MEAs): A Manual for NGOs. <http://www.unep.org/dec/docs/MEAs%20Final.pdf>.
- UNEP 2011. Environment in the UN System
- UNESCO science report 2010 Executive Summary, p.30.
- UNFCCC (2012) Report of the conference of the parties on its seventeenth session, held in Durban from 28 November to 11 December 2011, Decision 1/CP.17. UNFCCC/CP/2011/9/Add.1. United Nations Framework Convention on Climate Change, Bonn. <http://unfccc.int/resource/docs/2011/cop17/eng/09a01.pdf>
- United Nations (2004, June 11). We the Peoples: Civil society, the United Nations, and global governance. A/58/817
- United Nations Conference on Environment and Development. (1992). Agenda 21, Rio Declaration, Forest Principles. New York: United Nations.
- Willig, C., & Stainton-Rogers, W. (2008). Introduction. In C. Willing & W. Stainton-Rogers (Eds.), The Sage handbook of qualitative research in psychology (pp. 1-12). London: Sage.
- Woodley, M. 2016. Βιβλιοθήκη McQuade. Ανακτήθηκε από τρεις τύπους πόρων: libguides.merrimack.edu.
- Zlotnik, H. (2005). Population trends since 1954. *Genus*, 61(3/4), 111–139. <http://www.jstor.org/stable/29789271>